

Piotr Mitura

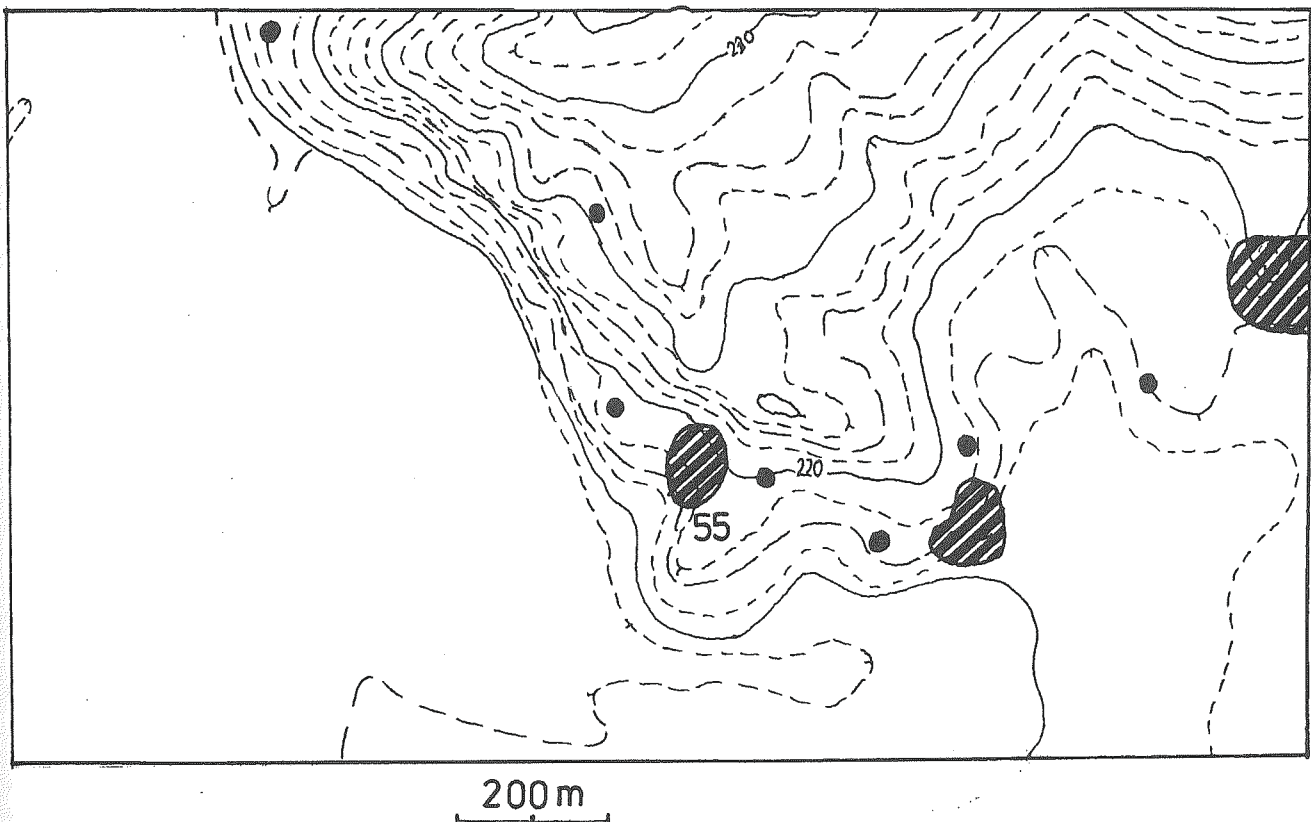
Materiały kultury ceramiki wstęgowej rytej i kultury pucharów lejkowatych ze stanowiska 55 w Rzeszowie

1. UWAGI WSTĘPNE

Stanowisko 55 zajmuje centralną część oraz południowy, łagodny stok wyniesienia stanowiącego krawędź Przedgórze Rzeszowskiego, położonego nad terasą nadzalewową Wisłoka, oddaloną w tym miejscu o około 500 m. Obecne koryto znajduje się około 3 km od terenu stanowiska (ryc. 1).

Stanowisko zostało odkryte w trakcie badań powierzchniowych AZP (obszar 103-76), przez K. Moskwę i S. Lesiaka w 1979 roku.

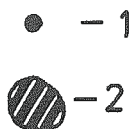
Prace wykopaliskowe na stanowisku zostały podjęte w związku z dalszą planowaną rozbudową osiedla mieszkaniowego Pobitno-Południe, zlokalizowanego w rejonie ulic: Lwowskiej, Armii Krajowej i Niepodległości. Badania wykopaliskowe przeprowadzone zostały na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, a finansowane były przez Spółdzielnię Mieszkaniową Lokatorsko-Własnościową w Rzeszowie.

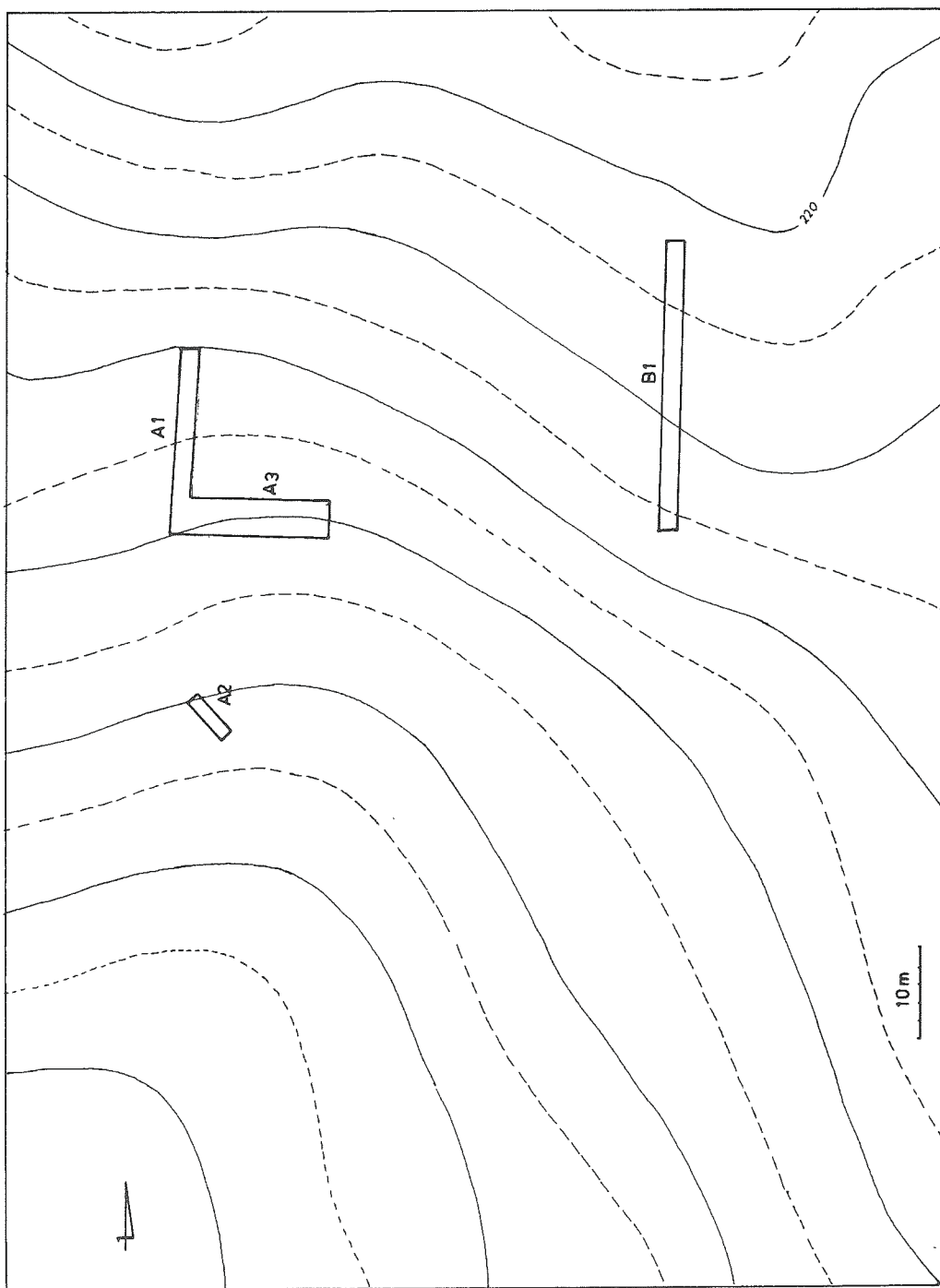

Ryc. 1. Rzeszów stan. 55. Lokalizacja stanowiska na tle osadnictwa pradziejowego wczesnoneolitycznego; 1 – ślady osadnictwa pradziejowego; 2 – osady wczesnoneolityczne

Abb. 1. Rzeszów Fst. 55. Lokalisierung der Fundstelle vor dem Hintergrund der urgeschichtlichen frühneolithischen Besiedlung; 1 – Spuren der urgeschichtlichen Besiedlung; 2 – frühneolithische Siedlungen

Рис. 1. Жешов, пам. 55. Локализация памятника на фоне предысторического заселения в эпоху раннего неолита; 1 – следы предысторического заселения; 2 – ранне-неолитические поселения

Ryc. 2. Rzeszów stan. 55. Plan rozmieszczenia wykopów
 Abb. 2. Rzeszów Fst. 55. Verteilungsplan der Grabungsschnitte
 Рис. 2. Жешов, пам. 55. План расположения раскопов

Miały one na celu rozpoznanie części S stanowiska, gdzie planowana była budowa budynków mieszkalnych. Po zapoznaniu się z planami i konfiguracją terenu oraz po przeprowadzeniu penetracji powierzchniowej stanowiska, zdecydowano się podzielić południowy rejon stanowiska, na dwie części (strefy) A – zachodnią i B – wschodnią. Granicą ich jest niewielka dolina po okresowym cieku występująca na linii N-S (ryc. 1, 2).

Łącznie przebadano powierzchnię 286 m², odkrywając pozostałości różnowiekowego osadnictwa z okresu neolitu: kultury ceramiki wstęgowej rytej (KCWR), kultury pucharów lejkowa-

tych (KPL); wczesnej epoki brązu: kultura mierzanowicka oraz nieliczny materiał z późnego średniowiecza (Tabela 1).

Materiał zabytkowy odkryty w wypełniskach obiektów oraz w warstwach mechanicznych i kulturowych podano zgodnie z kolejnością ustaloną w terenie w układzie chronologicznym. Po krótkiej części zawierającej dane opisowe dotyczące wykopów i obiektów następuje opis inwentarza zabytków według następującej kolejności: 1. Ceramika, 2. Inne zabytki z gliny, 3. Zabytki krzemienne.

Ponieważ opisywany inwentarz należy do różnych kultur, mających odmienne technologie sporządzania masy ceramicz-

Rzeszów stanowisko 55. Ogólne zestawienie ilościowe źródeł archeologicznych

Jednostka kulturowo-chronologiczna	Ilość obiektów nieruchomych	Ilość ceramiki naczyniowej	Ilość ceramiki nienaczyniowej	Ilość zabytków krzemiennych	Ilość zabytków kamiennych
KCWR	9	662	-	9	-
KPL	-	150	1	2	-
KM	-	19	-	1	-
Późne średniowiecze	-	2	-	-	-
Materiał nieokreślony kulturowo	-	29	-	10	2
Razem	9	864	1	22	2

nej, a także inne formy naczyń, zrezygnowano z wprowadzania ogólnego kodu dla opisu ceramiki, na rzecz zastosowania dokładnego opisu z określeniem przynależności kulturowej ceramiki.

W przypadku materiałów krzemiennych z powodu ich niewielkiej ilości zrezygnowano z podziału na podstawowe grupy inwentarzowe.

2. MATERIAŁY

WYKOP A1

Wykop o wymiarach 26 x 2,5 m założony został na linii N-S (ryc. 2, 5). Wyeksplorowany został do głębokości 60 cm. Wystąpił w nim następujący układ warstw: 1 - humus o miąższości 25-30 cm; 2 - warstwa podglebia o miąższości od 10 cm do 25 cm (część S wykopu); 3. W części S wykopu na gł. 55 cm wystąpiła warstwa skały w postaci lessu; 4. W części N wykopu na gł. ok. 40-45 cm wystąpiła warstwa żółtego piasku i żwiru z gliną z licznymi żelazistymi wytrąceniami.

Materiał ruchomy

Ceramika

Warstwa orna

I. 7 fragmentów niecharakterystycznych brzuśców naczyń KPL o powierzchniach gładkich, porowatych, barwy jasnobrunatnej, brunatnej i ceglastej o domieszce roślinnej z dodatkiem niewielkiej ilości piasku i bardzo drobnego tłuczni kamiennego(?)

II warstwa mechaniczna gł. 10-20 cm

I. 3 fragmenty brzuśców naczyń KCWR, powierzchnie, gładkie jasnobrunatne, domieszka organiczna z obsuszoną gliną lub drobnym tłuczniem ceramicznym(?). 2. 9 fragmentów brzuśców naczyń KPL, powierzchnie gładkie, porowate barwy brunatnej, zawierające domieszkę roślinną i piasku oraz śladową intencjonalną tłuczni kamiennego(?). 3 fragmenty naczyń, w tym 1 fragment ucha KM, powierzchnie szorstkie, przecierane od wewnątrz, domieszka tłuczni granitowego i piasku.

III warstwa mechaniczna gł. 20-30 cm

I. Fragment wylewu (tabl. I, 1) KPL, o gładkiej jasnobrunatnej powierzchni, domieszka roślinna, tłuczni kamiennego i piasku. 2. 15 różnej wielkości fragmentów brzuśców naczyń KPL, powierzchnia gładka, brunatna i ceglasta, porowata, domieszka roślinna z dodatkiem piasku i bardzo drobnego tłuczni kamiennego(?). 3. Fragment brzegu (tabl. I, 2) KPL, powierzchnia gładka, ciemnobrunatna, porowata, domieszka roślinna ze śladową ilością piasku. 4. 18 fragmentów brzuśców różnej wielkości naczyń i partii przydennych KPL, powierzchnia jasnobrunatna, brunatna, domieszka piasku ze śladową

ilością domieszki organicznej. 5. Fragment pogrubionego wylewu (tabl. I, 3) KPL, powierzchnia gładka, porowata, jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem piasku.

Zabytki krzemienne

II warstwa mechaniczna 20-30 cm

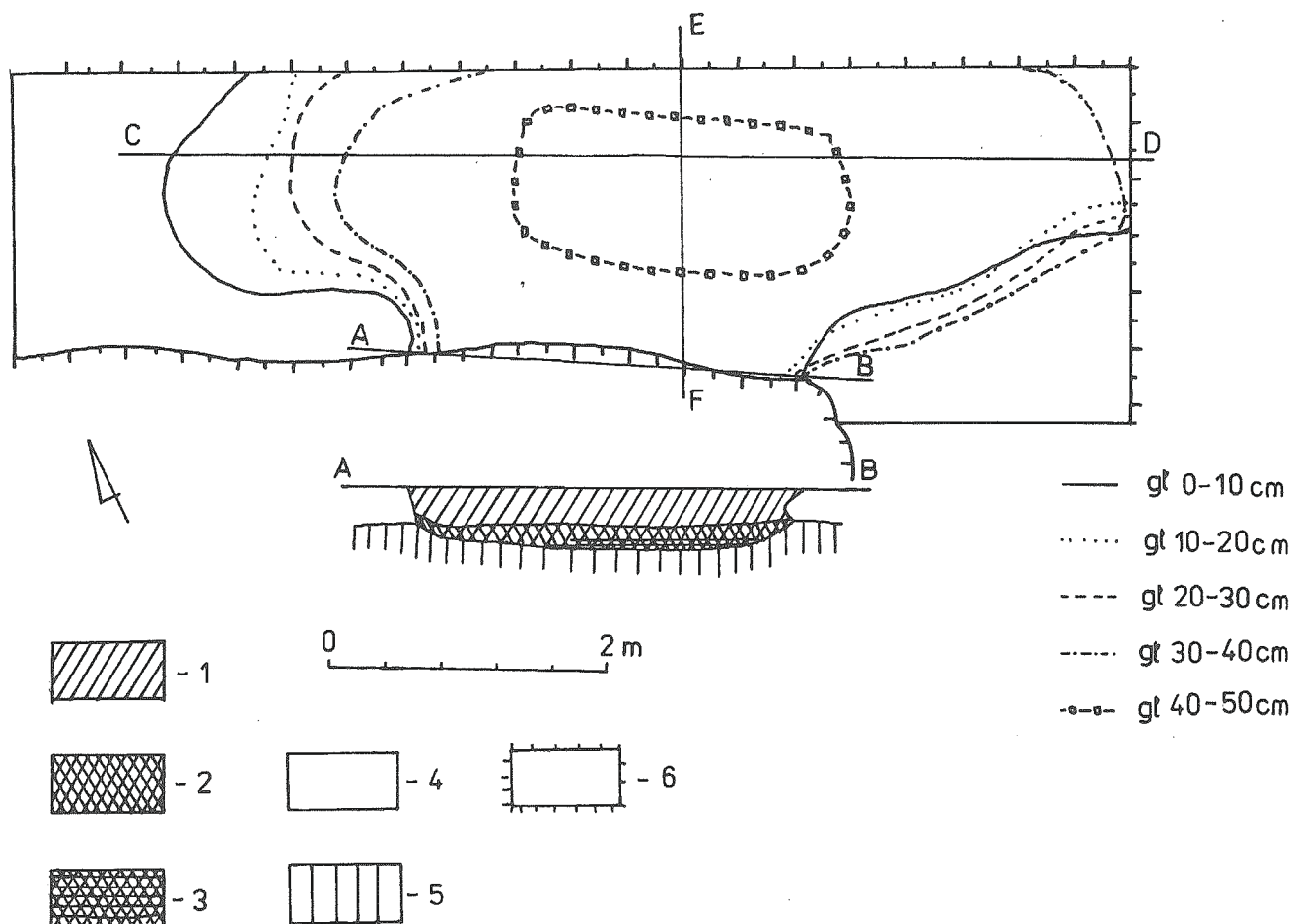
1. Łuska z drobnym retuszem przykrawędnym w części wierzchołkowej na stronie spodniej, wykonana z krzemienia jurajskiego.

WYKOP A2

Wytyczony został w miejscu odkrytych dwóch obiektów w profilu NE wykopu pod fundament budynku mieszkalnego. Wykop ten posiadał nieregularne wymiary 8 x 2,5 x 2,9 m (ryc. 2, 3), ograniczony z trzech stron przez współczesne wkopy związane z budową budynku (wkopy pod kanalizację oraz gaz i kabel elektryczny). W wykopie stwierdzono następujący układ warstw: 1. Warstwa humusu o miąższości 40 cm. 2. Jasnobrunatna jednolita warstwa kulturowa o miąższości 10-30 cm, o charakterze spływowym, zawierająca materiały kultury mierzanowickiej i kultury pucharów lekowatych (strop warstwy), kultury pucharów lejkowatych (część środkowa warstwy) i przemieszany materiał kultury pucharów lejkowatych i kultury ceramiki wstęgowej rytej (część spągowa warstwy o miąższości ok. 4-5 cm). Posiadała ona jednolitą strukturę rozdzieloną wyłącznie na podstawie cech technologicznych ceramiki i materiału krzemienno. 3. Warstwa lessu o miąższości ok. 20 cm, na tle którego wystąpił bardzo słabo czytelny zarys obiektu 2. 4. Warstwa żółtego piasku i żwiru z licznymi żelazistymi przebarwieniami.

Warstwa orna

1. Ucho kolankowate zdobione dwoma rzędami pionowych stempelków (tabl. I, 12) KPL, powierzchnia gładka barwy jasnobrunatnej, domieszka roślinna z piaskiem i drobnym tłuczniem kamiennym. 2. Fragment wylewu KPL o pogrubionym brzegu zdobionym poziomym rzędem dołków (tabl. I, 10), powierzchnia gładka, jasnobrunatna, domieszka roślinna z piaskiem i drobnym tłuczniem kamiennym. 3. 21 drobnych fragmentów ceramiki KPL pochodzących z różnych naczyń.

Ryc. 3. Rzeszów stan. 55. Wykop A2. Rzut poziomy obiektu 2 na gł. 70 cm od powierzchni; 1 – jasnobrunatna – plamista ziemia; 2 – szarobrunatna – plamista ziemia; skupiska polepy; 4 – plamisty less – calec 1, 5 – warstwa gliny, piasku i żwiru – calec 2

Abb. 3. Rzeszów Fst. 55. Grabungsschnitt A2. Grundriss des Objekts 2 in der Tiefe von 70 cm von der Oberfläche; 1 – hellbraune Erde; 2 – graubraune Erde; 3 – fleckige Erde; Lehmbeurwufansammlungen; 4 – fleckiger Löß-gewachsener Boden 1, 5 – Lehm-, Sand und Kiesschicht-gewachsener Boden 2

Рис. 3. Жешов, пам. 55. Раскоп А 2. План объекта 2 на гл. 70 см от дневной поверхности; 1 – светло-коричневая земля; 2 – серо-коричневая земля; 3 – скопления обмазки; 4 – пятнистый лесс – материк 1; 5 – слой глины, песка и щебня – материк 2

Warstwa kulturowa

1. 2 fragmenty ceramiki KM o brunatnej, szorstkiej powierzchni, przecieranej od wewnątrz, domieszka tłuczni kamiennego i piasku. 2. Fragment dna naczynia KPL (tabl. I, 6) o gładkiej jasnobrunatnej powierzchni i domieszce organicznej z dodatkiem piasku. 3. 46 fragmentów ceramiki, głównie partii brzuśców KPL, powierzchnia gładka, jasnobrunatna, brunatna, ceglasta, domieszka organiczna tłuczni kamiennego i piasku. 4. Fragment brzuśca czarki KCWR zdobionej liniami rytymi i dołkiem nutowym (tabl. I, 5), powierzchnia gładka jasnoszara, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego. 5. 4 fragmenty ceramiki KCWR o szarej i jasnobrunatnej powierzchni, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego lub obsuszanej gliny.

Obiekt 1

Stan jego zachowania można określić jako szczątkowy – zachował się tylko niewielki fragment, który został „wyeksplorowany” w trakcie czyszczenia profilu.

1. 4 fragmenty ceramiki grubościennego KCWR barwy szarej o domieszce organicznej i tłuczni ceramicznego. 2. Fragment brzuśca naczynia cienkościennego KCWR zdobionego trzema poziomymi liniami rytymi o gładkiej jasnobrunatnej powierzchni bez śladów intencjonalnej domieszki.

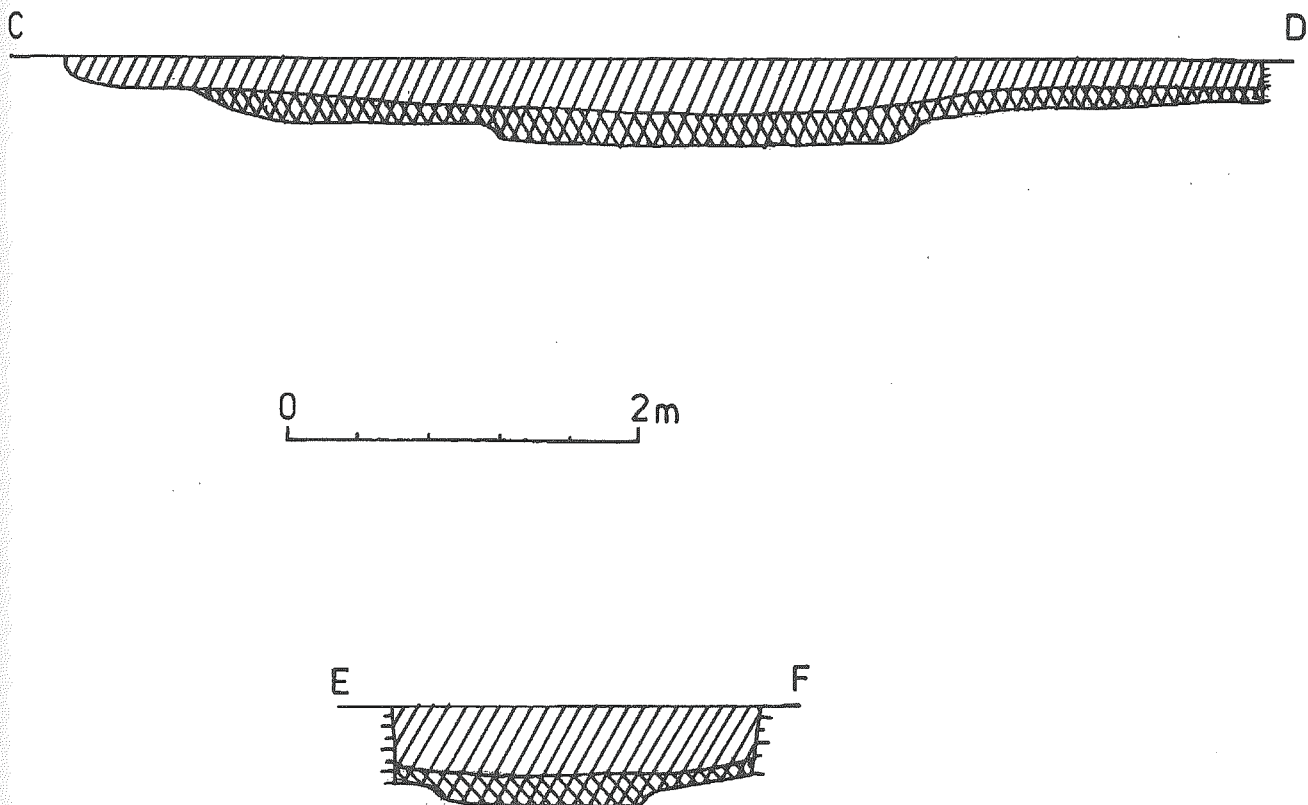
Obiekt 2

Bardzo zniszczony przez współczesne wkopy, prawdopodobnie o pierwotnym nieregularnym kształcie. Posiadał dwuwarstwowe wypełnisko (ryc. 2, 3, 4) dochodzące do 50 cm (część zachowana), o zabarwieniu jasnoszarym i szarym z niewielką ilością drobnych węgli drzewnych. Płaskie dno z regularnym owalnym zagłębieniem zawierającym bardzo dużą ilość fragmentów ceramiki.

MATERIAŁY

Strop obiektu

1. Fragment przęsłika KPL (tabl. II, 4) o gładkiej powierzchni, domieszka organiczna, tłuczni kamiennego i piasku. 2. Fragment wylewu naczynia KPL (tabl. II, 6) zdobionego rzędem delikatnych stempelków, posiada gładką jasnobrunatną, porowatą powierzchnię, domieszka organiczna z niewielką ilością piasku i bardzo drobnego tłuczni kamiennego. 3. Fragment brzegu naczynia KPL (tabl. II, 1), domieszka jasnobrunatna, porowata, domieszka organiczna z piaskiem i bardzo drobnym tłuczniem ceramicznym. 4. 16 fragmentów brzuśców KPL o gładkich, porowatych jasnobrunatnych, brunatnych i kremowych powierzchniach; domieszka organiczna z dodatkiem drobnego tłuczni kamiennego i piasku. 5. 2 fragmenty brzuśca KPL, powierzchnia ciemnobrunatna, gładka, przełom jednobarwny,

Ryc. 4. Rzeszów stan. 55. Profile obiektu 2. Pozostałe oznaczenia jak na rycinie 3

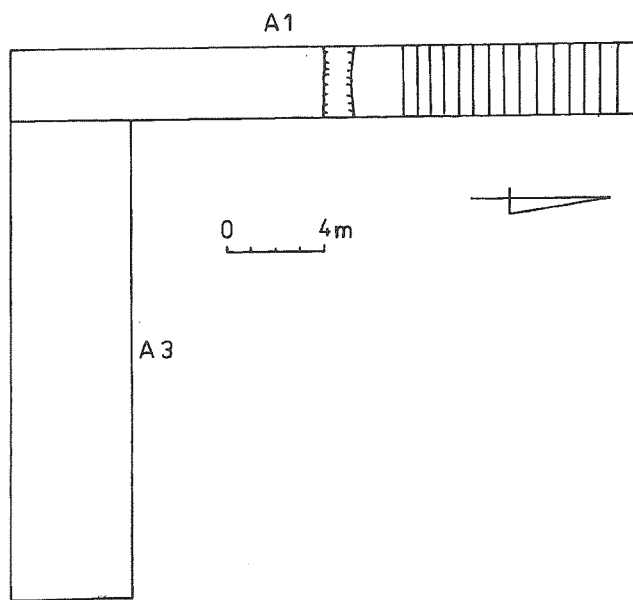
Abb. 4. Rzeszów Fst. 55. Profile des Objekts 2. Weitere Bezeichnungen wie auf der Abbildung 3

Рис. 4. Жешов, пам. 55. Разрезы объекта 2. Условные обозначения как на рис. 3

warstwowany; domieszka organiczna, piasku i śladowej drobnego tłucznia kamiennego. 6. Fragment brzegu naczynia grubościennego KCWR zdobionego guzkiem w połączeniu ze skośną listwą plastyczną zdobioną dołkiem palcowym?, domieszka organiczna z tłucznem ceramicznym. 7. Drobnny fragment naczynia cienkościennego KCWR zdobiony dwoma poziomymi liniami rytymi (tabl. II, 12), o szarej gładkiej powierzchni i domieszce organicznej. 8. Fragment brzegu naczynia grubościennego KCWR (tabl. II, 13) posiadającego gładką jasnobrunatną powierzchnię i domieszkę organiczną. 9. Fragment brzegu naczynia KCWR (tabl. III, 2), o gładkiej jasnobrunatnej powierzchni i domieszce organicznej. 10. Fragment brzegu zdobionego dołkami palcowymi KCWR (tabl. III, 3) o brunatnej powierzchni i domieszce organicznej z dodatkem tłucznia ceramicznego. 11. 7 fragmentów ceramiki cienkościennego KCWR, w tym 1 zdobiony liniami rytymi o gładkich mączystych powierzchniach i domieszce organicznej. 12. 5 fragmentów wylewów naczyń grubościennych KCWR o gładkich jasnobrunatnych i brunatnych powierzchniach; domieszka organiczna z szamotem ceramicznym. 13. 20 fragmentów brzuśców KCWR, w tym 1 zdobiony owalnym guzem, o gładkich brunatnych i jasnobrunatnych powierzchniach; domieszka organiczna z szamotem ceramicznym. 14. 15 fragmentów ceramiki grubościennego KCWR, w tym 4 fragmenty den o gładkich jasnobrunatnych, brunatnych i szarych powierzchniach; domieszka organiczna i tłucznia ceramicznego.

gł. 0-10 cm

1. Fragment czarki KCWR z pionowo przekłutym uchem zdobionym liniami rytymi i żelazowymi karbami (tabl. II, 5), powierzchnia szara, gładka; domieszka organiczna. 2. Fragment brzegu KCWR o gładkiej, szarej powierzchni i domieszce tłucznia ceramicznego (tabl. III, 2). 3. Fragment brzegu naczynia KCWR zdobionego płaskim guzem i listwą plastyczną, powierzchnia szara, domieszka

Ryc. 5. Rzeszów stan. 55. Rzut poziomy wykopów A1 i A3; na głębokości 60 cm od powierzchni - wykop A1 i 110 cm - wykop A3. Pozostałe oznaczenia jak na rycinie 3

Abb. 5. Rzeszów Fst. 55. Grundriss der Grabungsschnitte A1 und A3, Tiefe 60 cm von der Oberfläche - Grabungsschnitt A1 und 110 cm - Grabungsschnitt A3. Weitere Bezeichnungen wie auf der Abbildung 3

Рис. 5. Жешов, пам. 55. План раскопов А 1 и А 3; на глубине 60 см от дневной поверхности - раскоп А 1, на гл. 110 см - раскоп А 3. Условные обозначения как на рис. 3

roślinna i tłucznia ceramicznego (tabl. III, 6). 4. Fragment brzegu naczynia KCWR o gładkiej szarej powierzchni, domieszka roślinna i śladowa tłucznia ceramicznego (tabl. III, 7). 5. 10 fragmentów ceramiki KCWR, w tym 1 fragment dna o gładkich szarych – 4, jasnobrunatnych – 3, brunatnych – 2, ceglanych – powierzchniach i domieszce organicznej i szamotu ceramicznego. 6. 37 fragmentów ceramiki KCWR, w tym 2 zdobione – ornamentem żelazowym – 1 i dołkami palcowymi – 1, o gładkich szarych – 13, brunatnych – 24 powierzchniach, domieszka roślinna z tłuczniami ceramicznymi i piaskiem. 7. Fragment załomu brzuśca KPL zdobionego delikatną owalną listwą plastyczną, powierzchnia gładka ciemnobrunatna, domieszka organiczna i piasku (tabl. III, 9). 8. Drobną fragment brzegu naczynia KPL zdobiony ornamentem stempelkowym o ciemnobrunatnej powierzchni i domieszce organicznej (tabl. III, 10).

gł. 10–20 cm

1. Fragment czarki KCWR zdobiony liniami rytymi i korbami żelazowymi o jasnobrunatnej powierzchni i domieszce organicznej (tabl. III, 8). 2. Fragment brzegu KCWR zdobiony liniami rytymi wypełnionymi dołkami, powierzchnia szara, domieszka organiczna i ceramiczna (tabl. III, 11). 3. Fragment brzegu naczynia KCWR zdobionego płaskim guzem, korbami i listwą plastyczną z dołkami palcowymi, powierzchnia gładka, brunatna, domieszka roślinna i szamotu ceramicznego (tabl. III, 12). 4. Przydenny fragment czarki zdobiony ornamentem żelazowym, posiada gładką, szarą powierzchnię i domieszkę roślinną (tabl. III, 13). 5. Fragment brzuśca naczynia zdobiony owalnym guzkiem (tabl. III, 14), o powierzchni jasnobrunatnej i domieszce roślinnej i tłuczni ceramicznego. 6. Fragment brzegu o gładkiej powierzchni oraz domieszce ceramicznej, roślinnej i tłuczni kamiennego (tabl. III, 15). 7. Fragmenty czarki zdobionej ornamentem żelazowym, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna (tabl. IV, 1). 8. Fragment brzuśca zdobionego guzami, powierzchnia gładka, jasnobrunatna, domieszka organiczna (tabl. IV, 2). 9. Fragment brzegu naczynia zdobionego liniami rytymi, dołkami nutowymi i korbami żelazowymi, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna (tabl. IV, 3). 10. Fragment brzegu naczynia zdobionego ornamentem żelazowym, powierzchnia brunatna, brak intencjonalnej domieszki (tabl. IV, 4). 11. Fragment brzuśca naczynia zdobionego guzem, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna i tłuczni kamiennego (tabl. IV, 5). 12. 56 niecharakterystycznych fragmentów, powierzchnia jasnobrunatna – 31, brunatna – 12, szara – 8, ceglata – 5, domieszka organiczna z tłuczniami ceramicznymi.

gł. 20–30 cm

1. Fragment brzegu naczynia grubościennego zdobionego odciskami paznokciowymi, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. IV, 6). 2. Fragment brzegu naczynia zdobiony tzw. ornamentem szczypanym, powierzchnia gładka, brunatna, domieszka organiczna z tłuczniami ceramicznymi i kamiennymi (tabl. IV, 7). 3. Fragment brzuśca zdobiony owalnym guzem, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. IV, 8). 4. Niezdobiony fragment wylewu, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna (tabl. IV, 9). 5. Fragment brzuśca naczynia zdobiony listwą plastyczną z dołkami palcowymi, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna (tabl. IV, 10). 6. Fragment ceramiki grubościennej zdobiony tzw. ornamentem szczypanym, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna i tłuczni ceramicznego (tabl. V, 1). 7. Fragment brzegu zdobiony zdwojonym guzem, powierzchnia szara, domieszka organiczna (tabl. V, 2). 8. Niezdobiony fragment brzegu o szarej powierzchni i domieszce organicznej (tabl. V, 3). 9. Fragment brzuśca naczynia zdobiony owalnym guzem, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni kamiennego i ceramicznego (tabl. V, 4). 10. Niezdobiony fragment brzegu o jasnobrunatnej powierzchni i domieszce organicznej (tabl. V, 5). 11. Niezdobiony

brzeg naczynia grubościennego o powierzchni brunatnej, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego i kamiennego (tabl. V, 7). 12. 90 niecharakterystycznych fragmentów różnej wielkości pochodzących z brzuśców naczyń, o powierzchni jasnobrunatnej – 38, brunatnej – 22, szarej – 15, ceglastej – 15, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego.

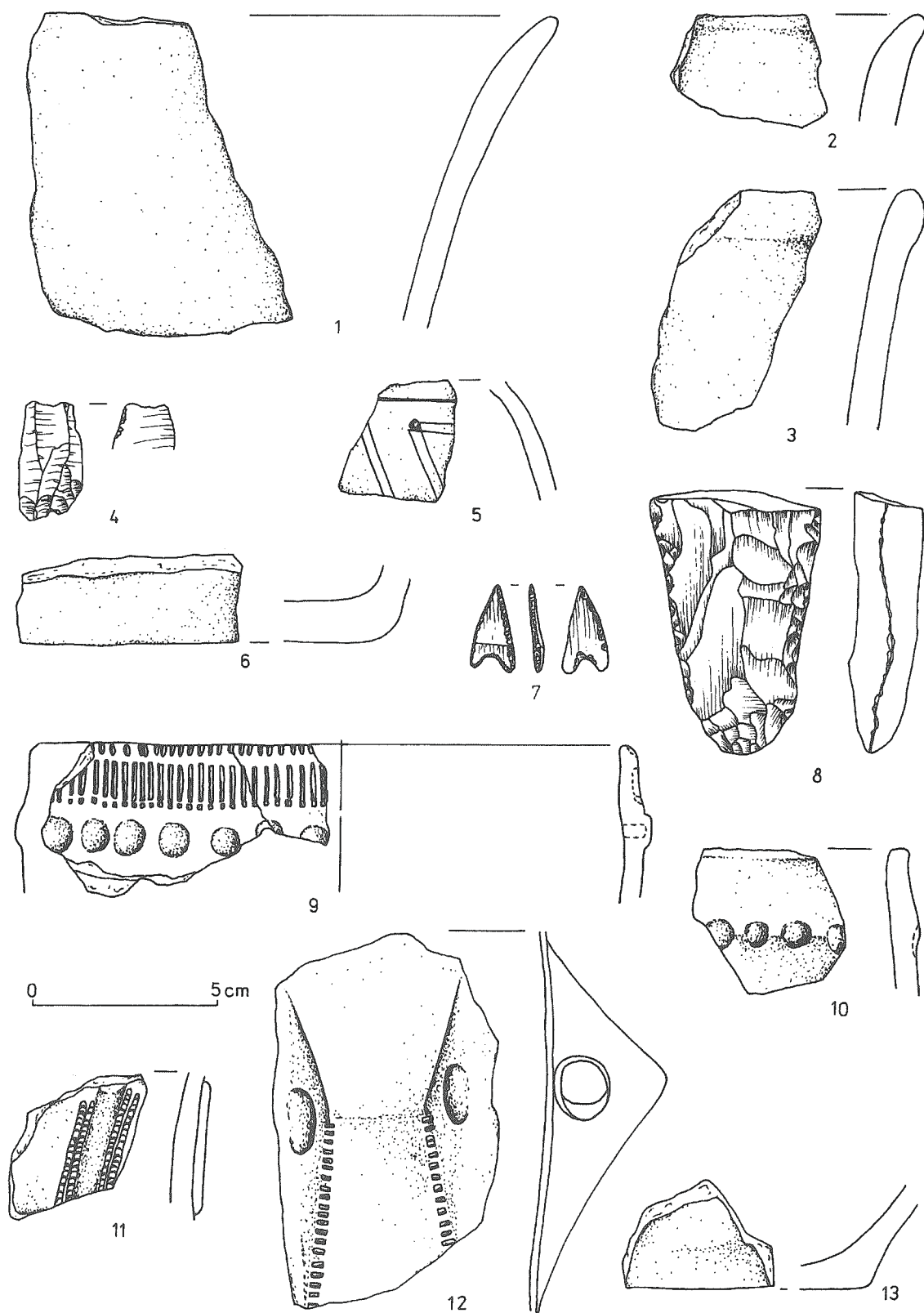
gł. 30–40 cm

1. Fragment brzegu zdobiony liniami rytymi i dołkami nutowymi w tzw. stylu szareckim, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna (tabl. V, 8). 2. Przydenny fragment ceramiki zdobiony liniami rytymi, powierzchnia szara, domieszka organiczna (tabl. VI, 1). 3. Fragment dna naczynia zdobionego dołkami nutowymi i liniami rytymi, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka roślinna z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. VI, 3). 4. Niezdobiony fragment brzegu, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna (tabl. VI, 6). 5. Fragment brzegu naczynia kultury bukowogórskiej, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna i tłuczni ceramicznego (tabl. VI, 7). 6. Fragment brzuśca naczynia kultury bukowogórskiej, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna (tabl. VI, 8). 7. Niezdobiony fragment czarki o powierzchni brunatnej, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. VI, 9). 8. Fragment brzegu czarki zdobionego podwójnym rzędem dołków palcowych, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. VI, 10). 9. Fragment brzegu naczynia zdobionego odciskami paznokciowymi, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna i tłuczni ceramicznego (tabl. VI, 11). 10. Fragment dna naczynia zdobionego liniami rytymi i dołkami nutowymi, powierzchnia szara, domieszka organiczna (tabl. VI, 12). 11. Niezdobiony fragment dna naczynia grubościennego, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z tłuczniami ceramicznymi (tabl. VI, 13). 12. Zrekonstruowany fragment naczynia grubościennego zdobiony guzami połączonymi listwą plastyczną v – kształtną z dołkami palcowymi, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. VII, 1). 13. Fragment brzegu naczynia zdobionego listwą plastyczną z dołkami palcowymi, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego i kamiennego (tabl. VII, 2). 14. Fragment dna zdobiony liniami rytymi i dołkami nutowymi, powierzchnia szara, domieszka organiczna (tabl. VII, 3). 15. Fragment dna naczynia zdobiony liniami rytymi i dołkami nutowymi, powierzchnia szara, domieszka organiczna z dodatkiem śladowej ilości tłuczni ceramicznego (tabl. VII, 4). 15. Częściowo zrekonstruowany brzeg naczynia zdobiony owalnym guzem, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. VII, 5). 16. Fragment brzuśca zdobiony guzem połączonym z listwą plastyczną z dołkami palcowymi, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem śladowej ilości tłuczni kamiennego (tabl. VII, 6). 17. Fragment brzuśca naczynia zdobionego liniami rytymi i żelazowymi korbami, powierzchnia szara, bez intencjonalnej domieszki (tabl. VII, 7). 18. Zrekonstruowana czarka zdobiona poziomymi i pionowymi liniami rytymi połączonymi z żelazowymi korbami, powierzchnia szara, domieszka organiczna ze śladową ilością tłuczni ceramicznego (tabl. VIII, 1). 19. Fragment brzuśca naczynia zdobiony w stylu szareckim, powierzchnia szara, domieszka organiczna (tabl. VIII, 3). 20. Fragment brzegu naczynia zdobiony ukośną listwą plastyczną z dołkami palcowymi, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna i tłuczni ceramicznego (tabl. VIII, 2). 21. Fragment brzegu naczynia zdobiony zdwojonym guzem i dołkami palcowymi, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. VIII, 4). 22. Fragment czarki zdobionej na brzuścu podwójnym rzędem dołków palcowych, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna, z dodatkiem tłuczni ceramicznego (tabl. VIII, 5). 23. Fragment brzuśca naczynia zdobiony owalnym guzem oraz

Tabl. I.

Taf. I.

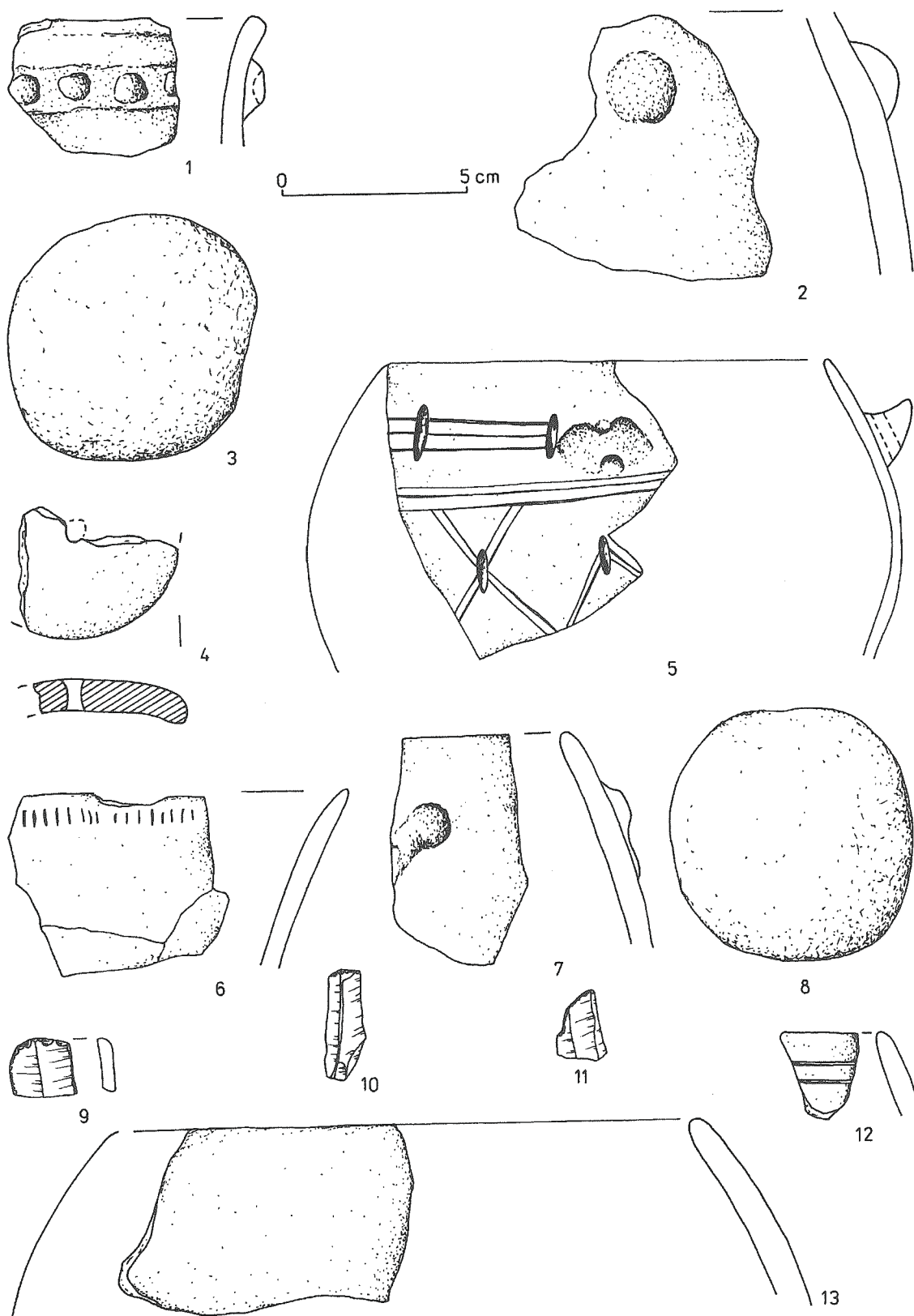
Tabl. I.

Tabl. I. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków; 1-4 - wykop A1, gł. 20-30 cm; 5, 6 - wykop A2, warstwa kulturowa, gł. 40-50 cm, 7-13 wykop A1, warstwa orna; 1-4, 6, 7, 10-13 - kultura pucharów lejkowatych; 5 - kultura ceramiki wstęgowej rytej; 8 - kultura mierzanowicka; 9 - ceramika tzw. strefy leśnej

Taf. I. Rzeszów Fst. 55. Fundauswahl; 1-4 Grabungsschnitt A1, Tiefe 20-30 cm; 5, 6 - Grabungsschnitt A2, Kulturschicht, Tiefe 40-50 cm, 7-13 Grabungsschnitt A1, Ackerschicht; 1-4, 6, 7, 10-13 - Trichterbecherkultur; 5 - linienbandkeramische Kultur; 8 - Mierzanowice- Kultur; 9 - Keramik der so genannten Waldzone

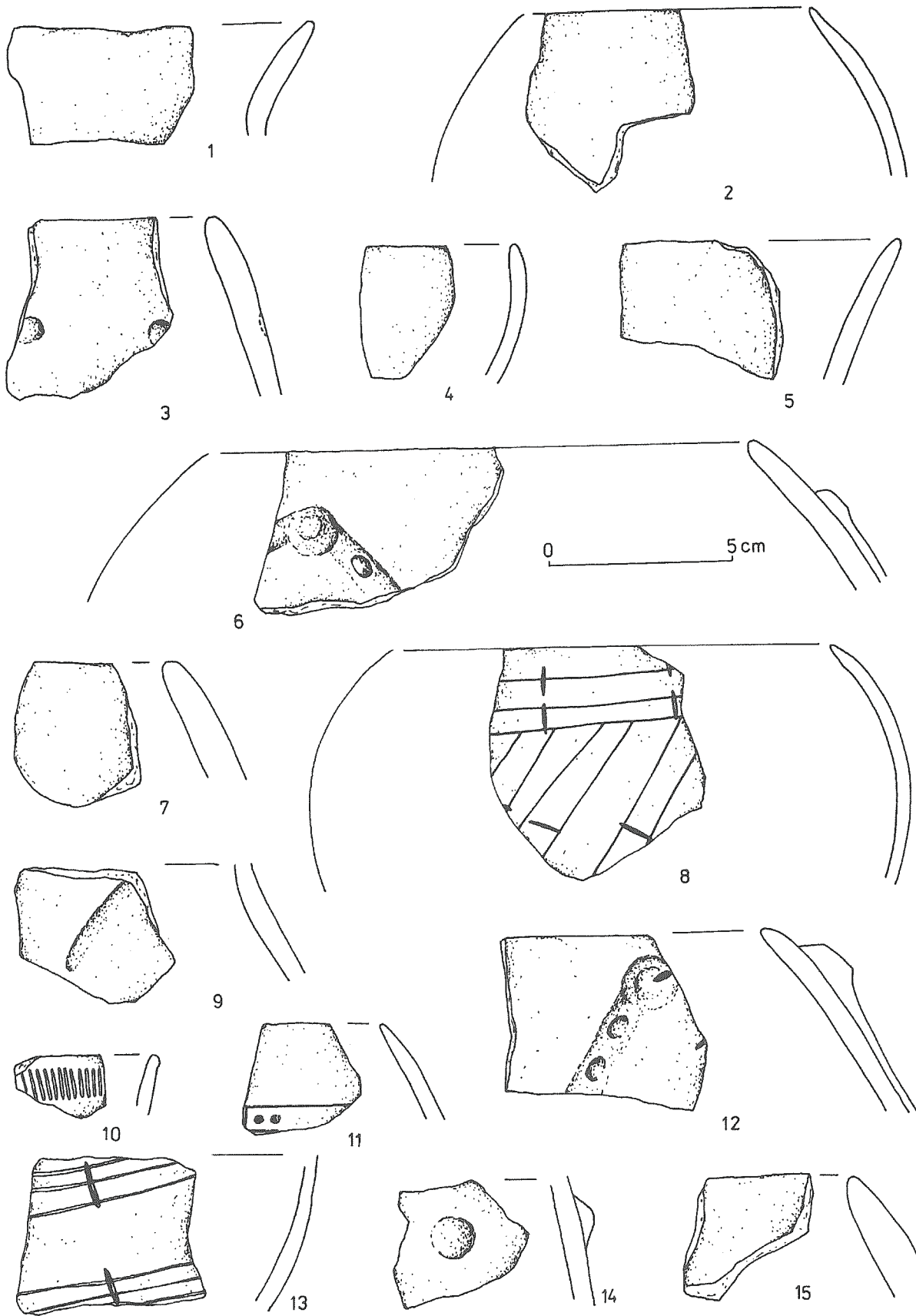
Табл. I. Жешов, пам. 55. Выборка находок; 1-4 - раскоп А 1, гл. 20-30 см; 5, 6 - раскоп А 2, культурный слой, гл. 40-50 см, 7-13 - раскоп А 1, пахотный слой; 1-4, 6, 7, 10-13 - культура воронковидных сосудов; 5 - культура линейно-ленточной керамики; 8 - межановицкая культура; 9 - керамика так называемой лесной зоны

Tabl. II. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków; 1-3 - wykop B1, warstwa orna; 2, 8 - wykop A3 warstwa orna, 4, 6, 7, 9-13 - wykop A2, strop obiektu 2, gł. 45-50 cm od warstwy ornej; 5 - wykop A2, obiekt 2, gł. 0-10 cm, 1 - kultura mierzanowicka; 2, 3, 7-13 kultura ceramiki wstęgowej rytej; 4, 6 - kultura pucharów lejkowatych

Taf. II. Fundauswahl; 1-3 - Grabungsschnitt B1, Ackerschicht; 2, 8 - Grabungsschnitt A3 Ackerschicht, 4, 6, 7, 9-13 - Grabungsschnitt A2, Objektdecke 2, Tiefe 45-50 cm von der Ackerschicht; 5 - Grabungsschnitt A2, Objekt 2, Tiefe 0-10 cm, 1 - Mierzanowice Kultur; 2, 3, 7-13 linienbandkeramische Kultur; 4, 6 - Trichterbecherkultur

Табл. II. Жешов, пам. 55. Выборка находок; 1-3 - раскоп В 1, пахотный слой; 2, 8 - раскоп А 3, пахотный слой; 4, 6, 7, 9-13 - раскоп А 2, верхний уровень объекта 2, гл. 45-50 см от пахотного слоя; 5 - раскоп А 2, объект 2, гл. 0-10 см; 1 - межановицкая культура; 2, 3, 7-13 - культура линейно-ленточной керамики; 4, 6 - культура воронковидных сосудов

Tabl. III. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków; 1-3 - wykop A2, strop obiektu 2; 4-7, 9, 10 - obiekt 2 gł. 0-10 cm; 8, 11-15, gł. 10-20 cm; 1, 5, 9, 10 - kultura pucharów lejkowatych; pozostałe kultura ceramiki wstęgowej rytej

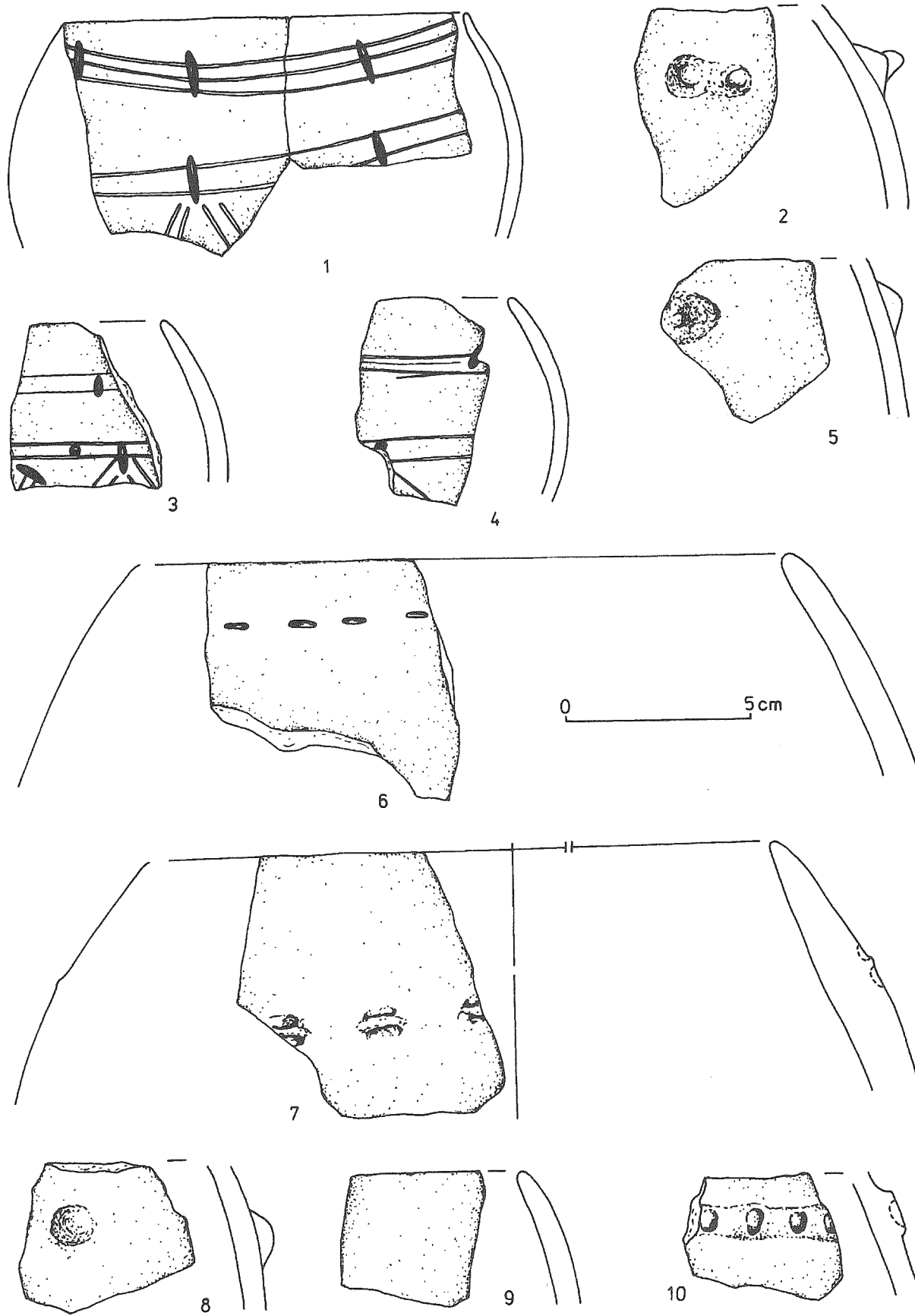
Taf. III. Rzeszów Fst. 55. Fundauswahl; 1-3 - Grabungsschnitt A2, Objektdecke 2; 4-7, 9, 10 - Objekt 2, Tiefe 0-10 cm; 8, 11, 15, Tiefe 10-20 cm; 1, 5, 9, 10 - Trichterbecherkultur; restliche - linienbandkeramische Kultur

Tabl. III. Жешов, пам. 55. Выборка находок; 1-3 - раскоп А 2, верхний уровень объекта 2; 4-7, 9, 10 - объект 2, гл. 0-10 см; 8, 11-15, гл. 10-20 см; 1, 5, 9, 10 - культура воронковидных сосудов; остальные - культура линейно-ленточной керамики

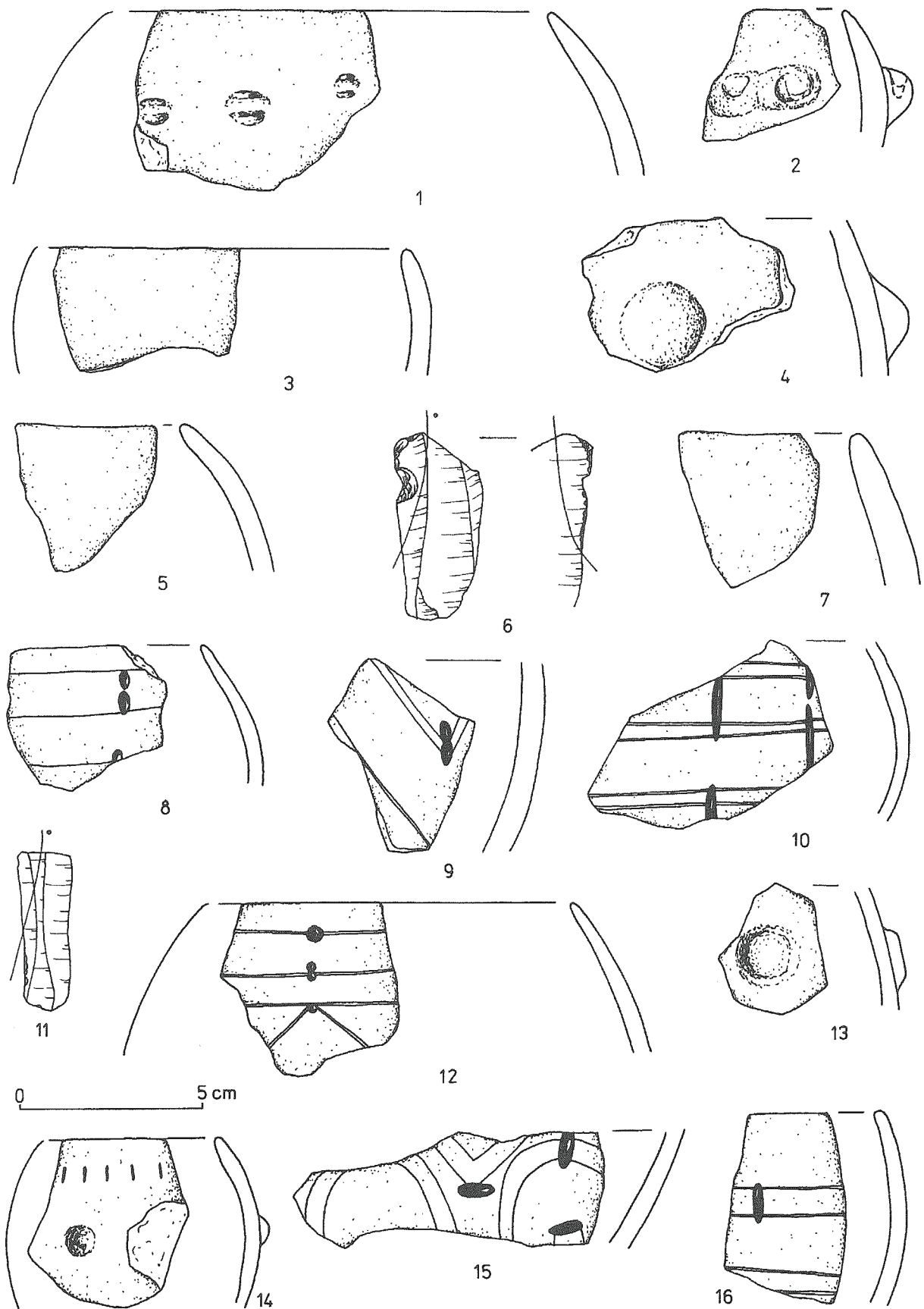
op A2,
3 kul-

chnitt
owice

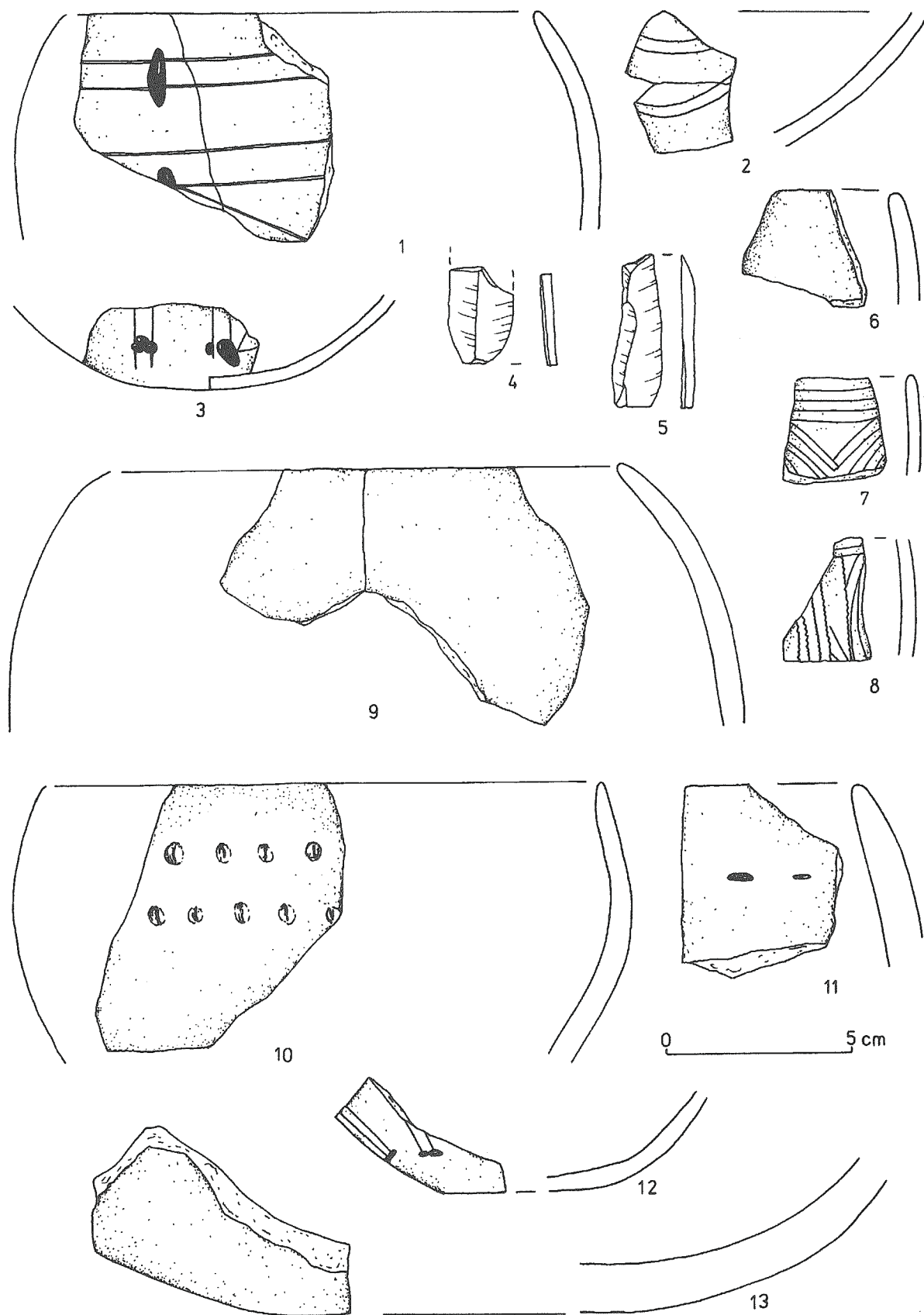
аскоп
ицкая

Tabl. IV. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków kultury ceramiki wstęgowej rytej; 1-5 wykop A2, obiekt 2, gł. 10-20; 6-10 - gł. 20-30 cm
 Taf. IV. Rzeszów Fst. 55. Fundauswahl - linienbandkeramische Kultur: 1-5 - Grabungsschnitt A2, Objekt 2, Tiefe 10-20 cm; 6-10 - Tiefe 20-30 cm
 Табл. IV. Жешов, пам. 55. Выборка находок культуры линейно-ленточной керамики; 1-5 - раскоп А 2, объект 2, гл. 10-20 см; 6-10 - гл. 20-30 см

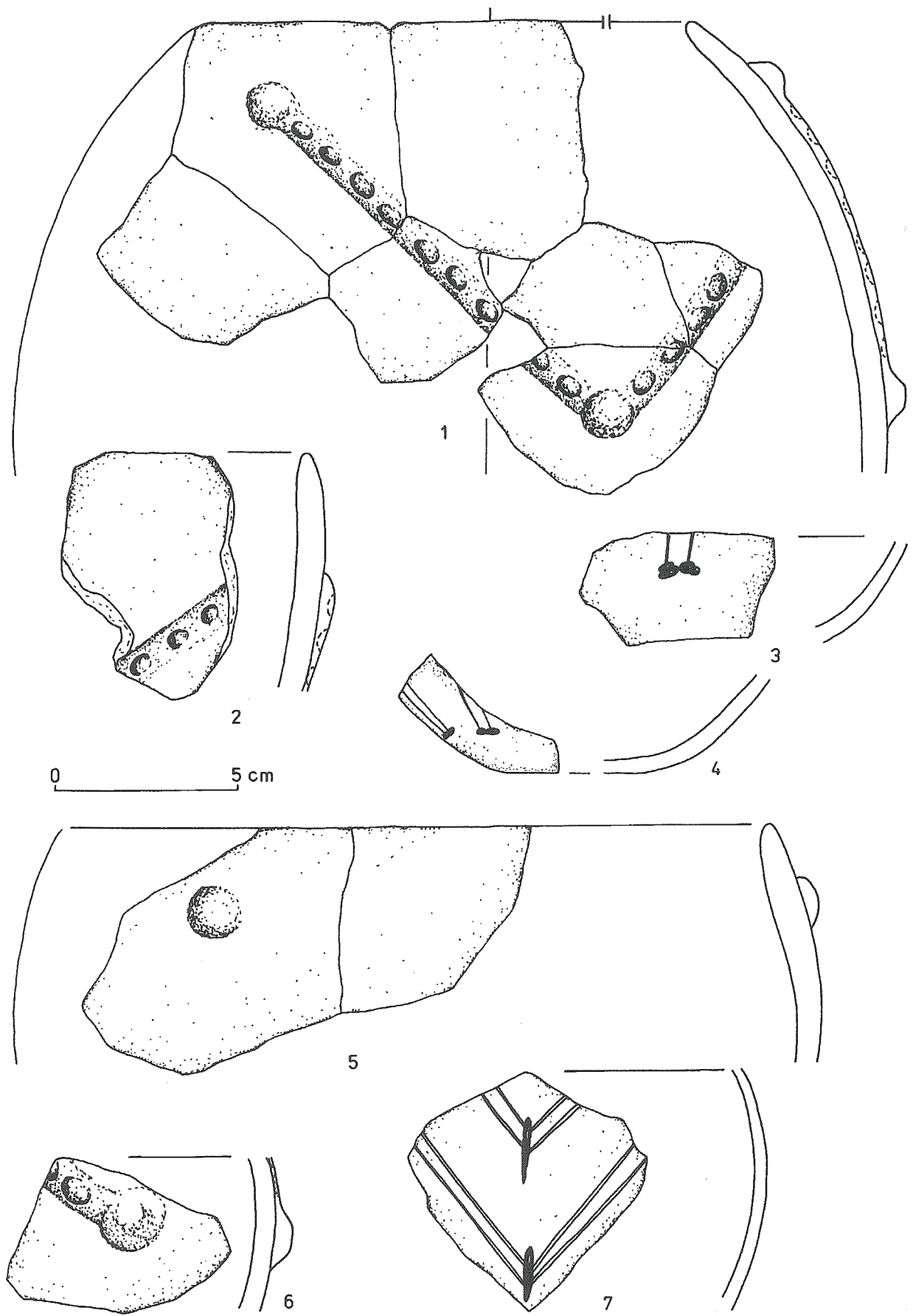
Tabl. V. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków kultury ceramiki wstęgowej rytej; 1-7 - wykop A2, obiekt 2, gł. 20-30 cm; 8-16 - gł. 30-40 cm
 Taf. V. Rzeszów Fst. 55. Fundauswahl - linienbandkeramische Kultur: 1-7 - Grabungsschnitt A2, Objekt 2, Tiefe 20-30 cm; 8-16 - Tiefe 30-40 cm
 Табл. V. Жешов, пам. 55. Выборка находок культуры линейно-ленточной керамики; 1-7 - раскоп А 2, объект 2, гл. 20-30 см; 8-16 - гл. 30-40 см

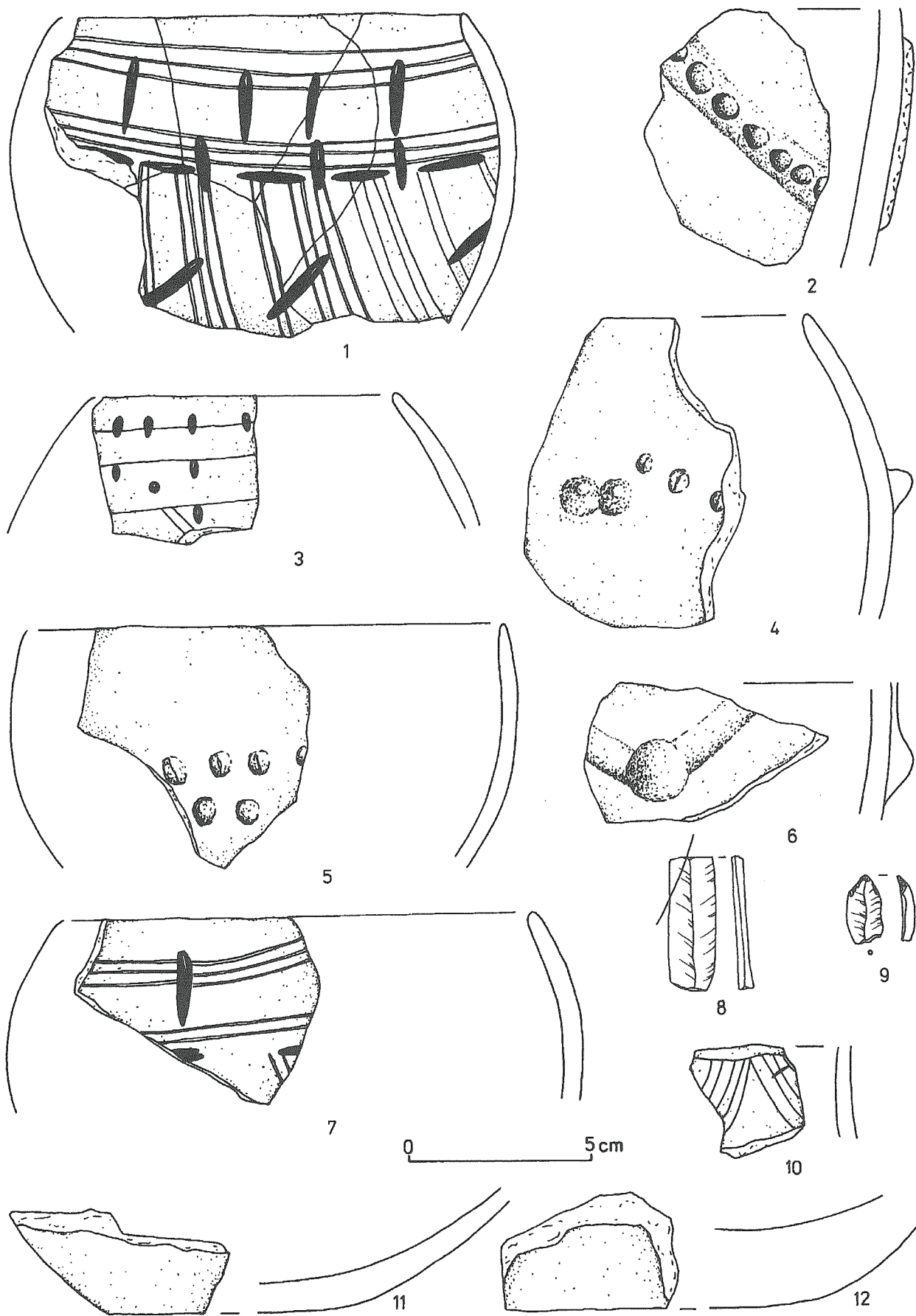
Tabl. VI. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków kultury ceramiki wstęgowej rytej; 4, 5 – wykop A2, obiekt 2, gł. 10–20 cm; 1–3, 6–13 gł. 40–50 cm

Taf. VI. Rzeszów Fst. 55. Fundauswahl – linienbandkeramische Kultur: 4–5 – Grabungsschnitt A2, Objekt 2, Tiefe 10–20 cm; 6–13 – Tiefe 40–50 cm

Табл. VI. Жешов, пам. 55. Выборка находок культуры линейно-ленточной керамики; 4, 5 – раскоп А 2, объект 2, гл. 10–20 см; 1–3, 6–13 – гл. 40–50 см

Tabl. VII. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków kultury ceramiki wstęgowej rytej. Wykop A2, obiekt 2, gł. 40-50 cm
 Taf. VII. Rzeszów Fst. 55. Fundauswahl - linienbandkeramische Kultur. Grabungsschnitt A2, Objekt 2, Tiefe 40-50
 Табл. VII. Жешов, пам. 55. Выборка находок культуры линейно-ленточной керамики. Раскоп А 2, объект 2, гл. 40-50 см

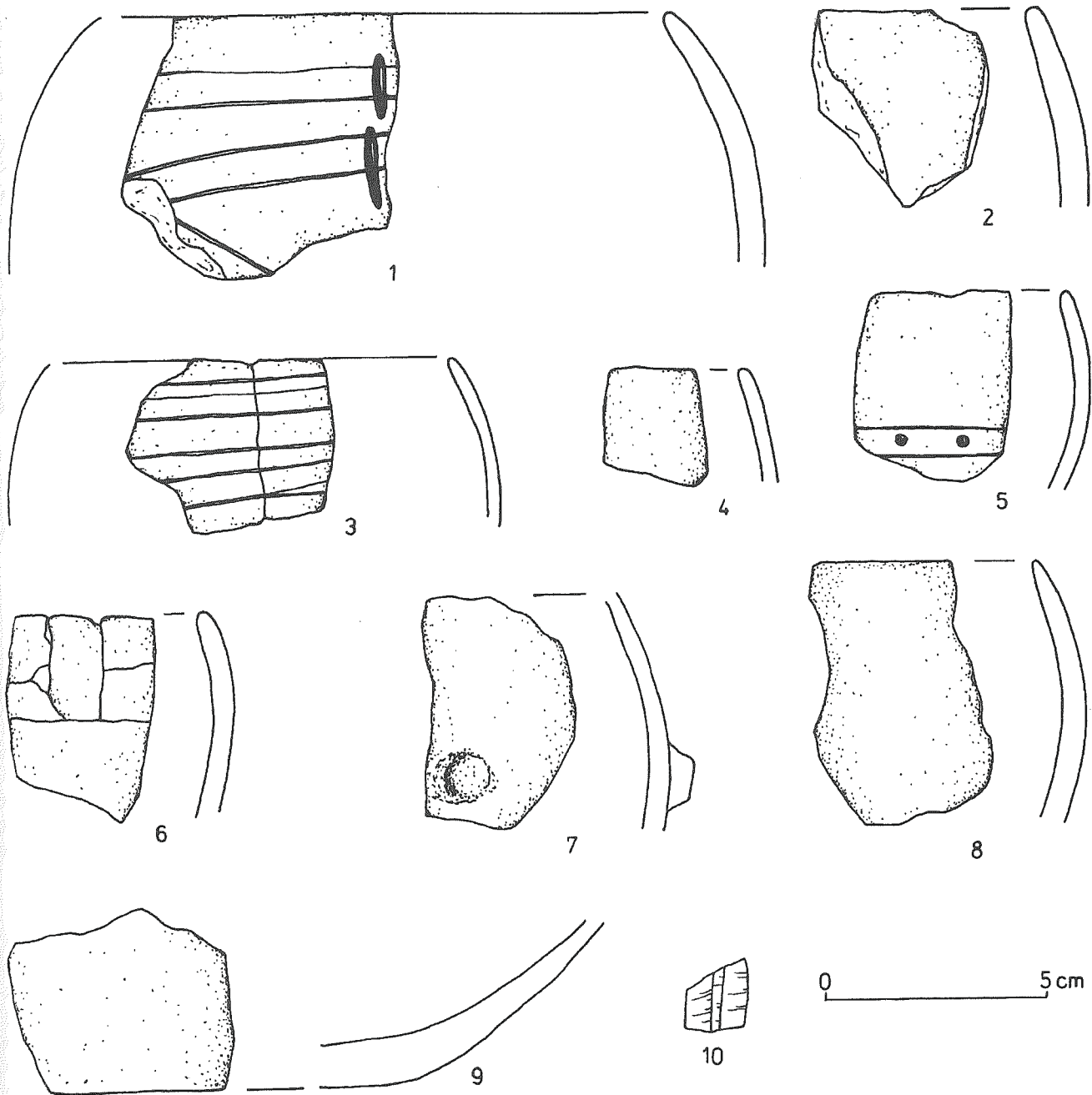
Tabl. VIII. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków kultury ceramiki wstęgowej rytej. Wykop A2, obiekt 2, gł. 40–50 cm
 Taf. VIII. Rzeszów Fst. 55. Fundauswahl – linienbandkeramische Kultur. Grabungsschnitt A2, Objekt 2, Tiefe 40–50 cm
 Табл. VIII. Жешов, пам. 55. Выборка находок культуры линейно-ленточной керамики. Раскоп А 2, объект 2, гл. 40–50 см

Tabl.

Taf. I

Табл.

V – k
 organ
 Fragm
 powi
 ment
 skim
 organ
 Niez

Tabl. IX. Rzeszów stan. 55. Wybór zabytków kultury ceramiki wstęgowej rytej. Wykop B2, obiekt 3, strop obiektu – 1-3, 5, 6; 4, 7-10 – gł. 0-10 cm

Taf. IX. Rzeszów Fst. 55. Fundauswahl – linienbandkeramische Kultur. Grabungsschnitt B2, Objekt 3

Табл. IX. Жешов, пам. 55. Выборка находок культуры линейно-ленточной керамики. Раскоп В 2, объект 3, верхний уровень объекта – 1-3, 5, 6; 4, 7-10 – гл. 0-10 см

V - kształtną listwą plastyczną, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego (tabl. VIII, 6). 24. Fragment czarki zdobionej liniami rytymi i żelazowymi korbami, powierzchnia szara, domieszka organiczna (tabl. VIII, 7). 25. Fragment szyjki? naczynia z ornamentem bukowogórskim i żelazowym, delikatnym korbem, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego (tabl. VIII, 10). 26. Niezdobiony fragment dna, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka

organiczna (tabl. VIII, 11). 27. Niezdobiony fragment dna naczynia, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego (tabl. VIII, 12). 28. 127 niecharakterystycznych fragmentów, w tym 4 – fragmenty brzegów naczyń, 7 niewielkich fragmentów den, 8 fragmentów zdobionych liniami rytymi, powierzchnia szara, ciemnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego.

INWENTARZ NIECERAMICZNY

WYKOP A2

Strop obiektu

1. Fragment przeszlika KPL (tabl. II, 4).

Zabytki krzemienne

Warstwa orna

1. Grocik krzemienisty KPL? na odłupku, łuskany stromo, przykrędnie, wykonany z krzemienia wołyńskiego (tabl. I, 7). 2. Część obuchowa siekiarki dwusiennej KM, wykonanej z krzemienia pasiastego (tabl. I, 8).

Obiekt 2

Materiał z czyszczenia profilu

1. Fragment odłupka z krzemienia narzutowego.

Strop obiektu 2

1. Drapacz z retuszem boków, wykonany z krzemienia świeciechowskiego (tabl. II, 9). 2. Poprzeczy półtylczak wykonany z krzemienia narzutowego (tabl. II, 10). 3. Skośny półtylczak ze śladami użytkowania odmiennymi niż wyświecenie występujące na sierpakach, wykonany z krzemienia świeciechowskiego (tabl. II, 11).

gł. 0–10 cm

1. Odłupek z zaprawy rdzenia z krzemienia świeciechowskiego. 2. Odłupek z krzemienia narzutowego. 3. Okruch negatywowi z krzemienia jurajskiego. 4. Część przysęczkowa wióra z krzemienia świeciechowskiego (tabl. VI, 4). 5. Wiór z krzemienia świeciechowskiego (tabl. VI, 5).

gł. 20–30 cm

1. Część wierzchołkowa wióra z krzemienia jurajskiego. 2. Częściowo korowy odłupek z krzemienia świeciechowskiego. 3. Sierpak z częściowym retuszem boku i strony spodniej z krzemienia jurajskiego (tabl. V, 6).

gł. 30–40 cm

1. Odłupek z krzemienia świeciechowskiego. 2. Fragment sierpaka z krzemienia świeciechowskiego (tabl. V, 11).

gł. 40–50 cm

1. 2 odłupki z krzemienia jurajskiego. 2. Fragment sierpaka z krzemienia świeciechowskiego. 3. Przekłuwacz ze słabo wyodrębnionym żądłem, krzemień jurajski (tabl. VIII, 9).

WYKOP A3

Wytyczony został poprzecznie do nachylenia bardzo łagodnego stołu i wykopu A1. Posiadał wymiary 20 x 5 m (ryc. 2, 5). Przebadany został do głębokości 110 cm. W część E wykopu (najniżej położonej) wykonano przegłębienie do głębokości 150 cm, w którym wystąpiła warstwa żwiru i piasku z szarym iłem, będąca pozostałością w tym miejscu okresowego cieku, którego aktualne koryto oddalone jest od wykopu 3–4 m.

Wystąpiła w nim następująca sekwencja warstw:

1. Warstwa humusu o miąższości 40–50 cm. 2. Jasnobrunatna jednolita warstwa kulturowa o miąższości 10–40 cm, o charakterze spływowym zawierająca materiały kultury mierzanowickiej, kultury pucharów lejkowatych oraz nieliczne fragmenty ceramiki wstęgowej rytej. 3. Warstwa jasnobieżowego lessu z jasnymi plamistymi przebarwieniami.

Ceramika

Warstwa humusu

1. Fragment brzuśca naczynia KCWR zdobionego owalnym guzem, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego (tabl. II, 2). 2. 4 fragmenty brzuśców naczyń

KCWR, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego. 3. Fragment dna naczynia KPL, powierzchnia brunatna i jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem piasku i tłucznia kamiennego. 4. 6 fragmentów brzuśców naczyń KPL, powierzchnia brunatna i jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem piasku i tłucznia kamiennego. 5. 2 fragmenty ceramiki KM, powierzchnia brunatna przecierana od wewnątrz, domieszka grubego tłucznia kamiennego. 6. Fragment brzegu naczynia z okresu późnego średniowiecza. 7. Fragment brzuśca naczynia z późnego średniowiecza.

Warstwa kulturowa

1. 7 fragmentów brzuśców naczyń KCWR, powierzchnia szara, jasnobrunatna, domieszka organiczna, organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego. 2. 9 fragment brzuśców naczyń KPL, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego i piasku. 3. 11 fragmentów brzuśców naczyń KM, powierzchnia brunatna przecierana od wewnątrz, domieszka grubego tłucznia kamiennego.

Zabytki krzemienne

Warstwa kulturowa

1. 2 odłupki w tym jeden z zaprawy rdzenia, krzemień nieokreślony i narzutowy. 2. Okruch negatywowi z krzemienia narzutowego.

Warstwa orna

1. Tłuk – rozcieracz kamienny (tabl. II, 8).

WYKOP B1

Wytyczony na osi N-S, posiadał wymiary 40 x 2,5 m (ryc. 2, 6), w którym bezpośrednio pod warstwą orną wystąpił calec, w części N wykopu – jasnobrunatny less w którym wystąpiły zarysy trzech obiektów oraz ślady po czterech dołkach posłupowych i dwa wspólczesne wkopy, pod sieć elektryczną i gazową. W części S wykopu wystąpił calec w postaci żwiru z piaskiem z licznymi orsztynowymi wytrąceniami. Wykop eksplorowany był do głębokości 45–50 cm od warstwy ornej.

Warstwa orna

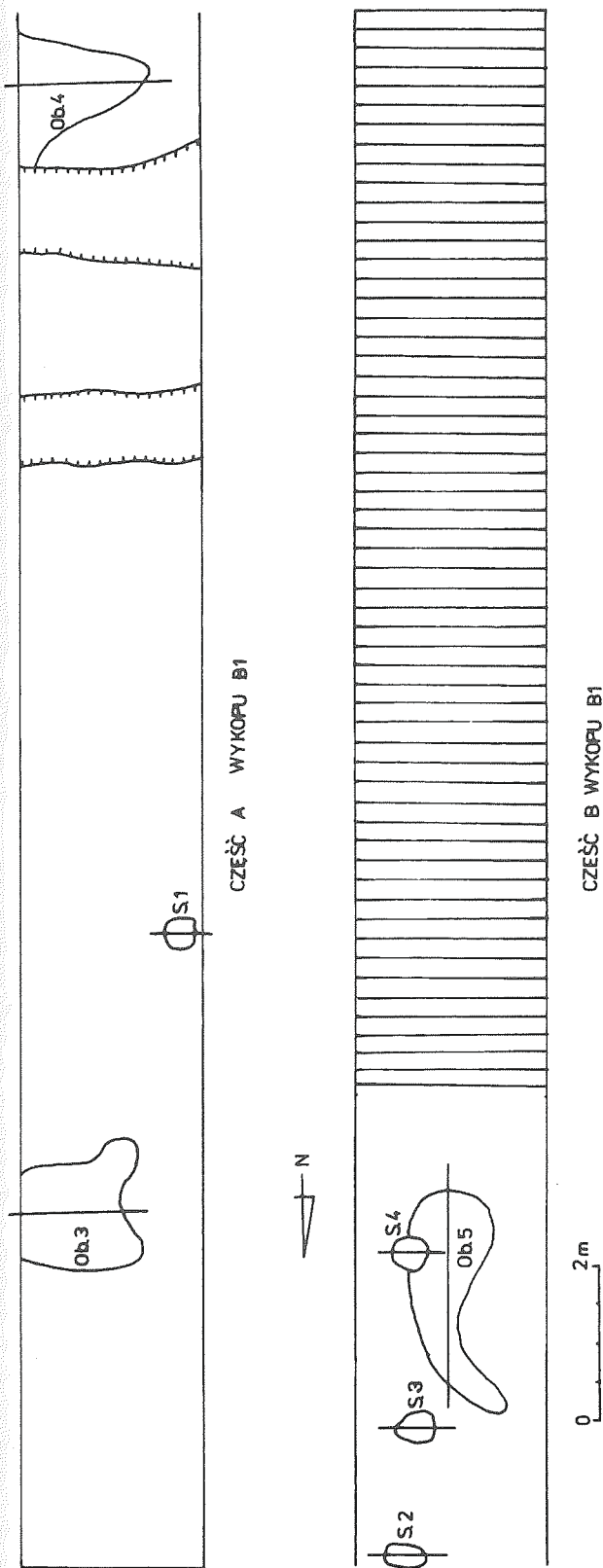
1. 27 niecharakterystycznych fragmentów ceramiki KCWR o powierzchni jasnobrunatnej i szarej, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego. 2. Fragment brzuśca naczynia zdobionego owalnym guzem, powierzchnia szara, domieszka organiczna. 3. Fragment naczynia zdobiony poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi, powierzchnia szara, domieszka organiczna. 4. 2 niecharakterystyczne fragmenty ceramiki KPL, powierzchnia brunatna, błyszcząca, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia kamiennego i śladową ilością tłucznia ceramicznego. 5. Fragment brzegu naczynia KM zdobiony poziomą listwą plastyczną z dołkami palcowymi, powierzchnia jasnobrunatna, przecierana do wewnątrz.

Obiekt 3

Przebadany częściowo. Posiadał nieregularny kształt i maksymalne wymiary (część występująca w obrębie wykopu) 180 x 120 cm. Wypełnisko miało zabarwienie jasnobrunatnoszare, którego miąższość dochodziła do 14 cm (ryc. 6, 7).

Strop obiektu

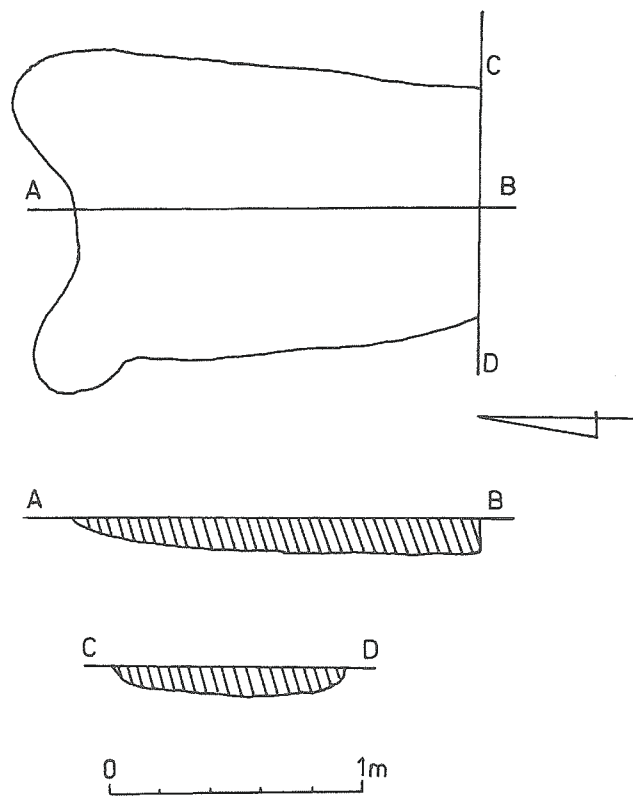
1. Fragment brzegu czarki zdobiony poziomymi liniami rytymi i żelazowymi karbami, powierzchnia szara, domieszka organiczna (tabl. IX, 1). 2. Niezdobiony fragment brzegu, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna ze śladową ilością tłucznia ceramicznego (tabl. IX, 2). 3. Fragment czarki zdobiony poziomymi liniami rytymi, powierzchnia szara, domieszka organiczna (tabl. IX, 3). 4. Fragment brzegu czarki zdobiony ornamentem szareckim, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego

Ryc. 6. Rzeszów stan. 55. Rzut poziomy wykopu B1 na gł. 45–50 cm od powierzchni z lokalizacją obiektów i dołków posłupowych. Pozostałe oznaczenia jak na rycinie 3

Abb. 6. Rzeszów Fst. 55. Grundriss des Grabungsschnitts B1, Tiefe 45–50 cm von der Oberfläche mit der Objekt- und Pfostenlöcherlokalisierung. Weitere Bezeichnungen wie auf der Abbildung 3

Рис. 6. Жешов, пам. 55. План раскопа В 1 на гл. 45–50 см от дневной поверхности с локализацией объектов и столбовых ямок. Условные обозначения как на рис. 3

Ryc. 7. Rzeszów stan. 55. Wykop B1. Rzut poziomy i profile obiektu 3. Pozostałe oznaczenia jak na rycinie 3

Abb. 7. Rzeszów Fst. 55. Grabungsschnitt B1. Grundriss und Profile des Objekts 3. Weitere Bezeichnungen wie auf der Abbildung 3

Рис. 7. Жешов, пам. 55. Раскоп В 1. План и разрезы объекта 3. Условные обозначения как на рис. 3

(tabl. IX, 5). 5. Niezdobiony fragment brzegu, powierzchnia jasno-brunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego (tabl. IX, 6). 6. 15 fragmentów ceramiki, w tym 3 zdobione liniami rytymi, powierzchnia szara, jasnobrunatna, brunatna, domieszka organiczna i organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego. gł. 0–10 cm

1. Niezdobiony fragment brzegu, powierzchnia brunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego (tabl. IX, 4). 2. Fragment brzośca naczynia zdobiony guzem, powierzchnia jasnobrunatna, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego (tabl. IX, 7). 3. Niezdobiony fragment brzegu, powierzchnia szara, domieszka organiczna (IX, 8). 4. Fragment dna naczynia o powierzchni jasnobrunatnej, domieszka organiczna z dodatkiem tłucznia ceramicznego (tabl. IX, 9).

Zabytki krzemienne

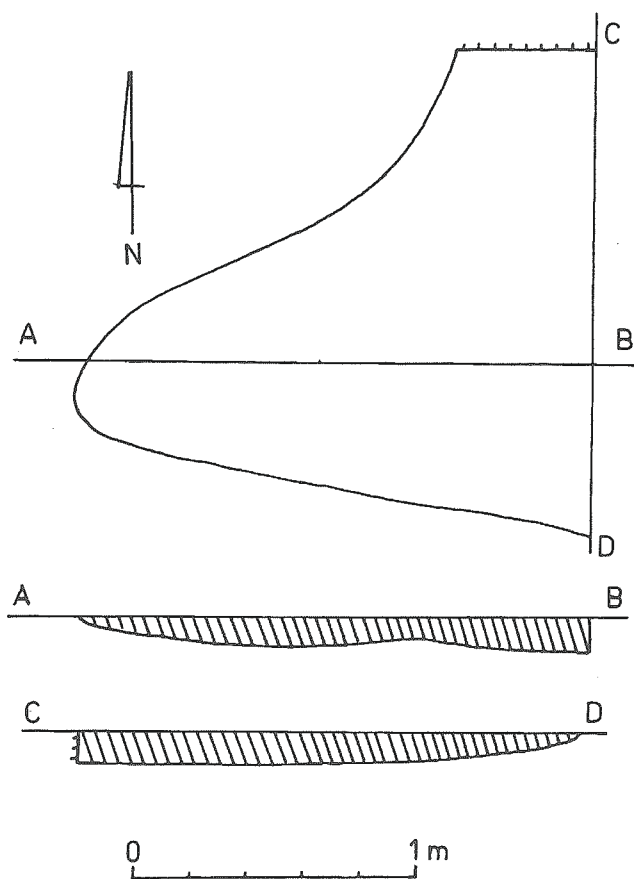
1. Część środkowa wióra wykonana z obsydianu (tabl. IX, 10).

Obiekt 4

Przebadany częściowo w części N zniszczony przez współczesny wkop. Posiadał kształt nieregularny o maksymalnych wymiarach 190 x 190 cm (część przebadana), miąższość jego dochodziła do 10 cm. Wypełnisko tworzyła szarozasobrunatna ziemia pozbawiona materiału ruchomego (ryc. 6, 8)

Obiekt 5

Posiadał nieregularny kształt o wymiarach 270 x 120 cm. W obrębie którego wystąpił ślad po dołku posłupowym (S. 4). Posiadał brunatne wypełnisko o miąższości dochodzącej do 10 cm. Obiekt nie zawierał materiału ruchomego (ryc. 6, 9).

Dołek posłupowy 1

Posiadał owalny kształt i średnicę 40 cm, którego miąższość wynosi 7 cm (ryc. 6, 9).

Dołek posłupowy 2

Jego zarys zbliżony do prostokąta o wymiarach 50 x 34 cm i miąższości dochodzącej do 8 cm. Jego wypełnisko posiadało barwę jasnobrunatną (ryc. 6, 9).

Dołek posłupowy 3

Posiadał owalny kształt i miąższość dochodzącą do 12 cm oraz wypełnisko jasnobrunatne (ryc. 6, 9).

Dołek posłupowy 4

Częściowo wchodził w obiekt 5. Posiadał kształt owalny, średnica jego wynosiła 40 cm. Wypełnisko dochodzące do 10 cm tworzyła ciemnobrunatna ziemia (ryc. 6, 9).

Ryc. 8. Rzeszów stan. 55. Wykop B1. Rzut poziomy i profile obiektu 4. Oznaczenia jak na rycinie 3

Abb. 8. Rzeszów Fst. 55. Grabungsschnitt B1. Grundriss und Profile des Objekts 4. Weitere Bezeichnungen wie auf der Abbildung 3

Рис. 8. Жешов, пам. 55. Раскоп В 1. План и разрезы объекта 4. Условные обозначения как на рис. 3

3. ANALIZA

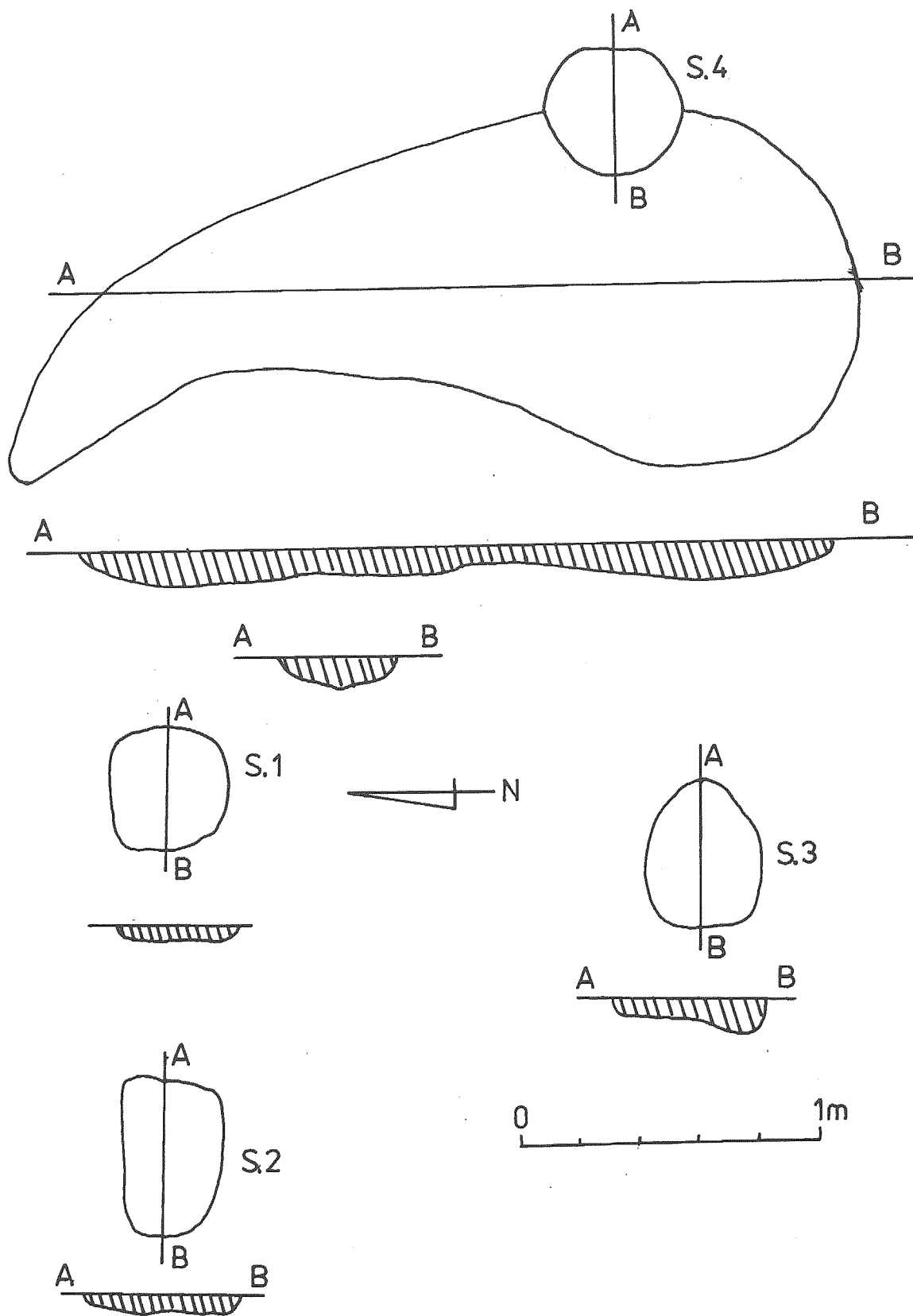
3.1. KULTURA CERAMIKI WSTĘGOWEJ RYTEJ

Pozostałości osadnictwa kultury ceramiki wstępowej rytej na stanowisku są silnie zniszczone. Wynika to z położenia stanowiska na stoku oraz zabudowy terenu. Z tą kulturą związane są dwa obiekty, oraz ślady 4 dołków posłupowych. Pozostałe obiekty pozbawione materiału uniemożliwiają określenie ich przynależności kulturowej. Tylko w przypadku obiektu nr 5 można go zaliczyć do KCWR, ponieważ obiekt ten jest starszy niż ślad po słupie 4, częściowo wchodzący w zarys obiektu. Tworzy on wraz ze słupami 2 i 3 (ryc. 5) ścianę budowli słupowej, prawdopodobnie tzw. długiego domu. Materiał ceramiczny stwierdzono we wszystkich wykopach. Obiekty zawierające materiał ruchomy są w znacznym stopniu zniszczone przez erozję gleby (obiekt 3) oraz budowę budynku mieszkalnego i towarzyszące mu wykopy pod sieć instalacyjną (obiekt 2). Ten ostatni zasługuje na szersze omówienie z powodu obecności w nim bardzo dużej ilości ceramiki (ok. 80% całego zbioru), która wystąpiła zwłaszcza w jego części spągowej. Przepuszczalne wymiary, charakter wypełniska oraz kształt dna nie wskazują, że był to obiekt mieszkalno-gospodarczy. Najprawdopodobniej jest to pozostałość po tzw. gliniance, przy długim domu słupowym, z której wybierano glinę na wylepianie ścian budynku.

Materiał występujący luźno w obrębie badanych wykopów pochodzi w większości ze zniszczonych przez erozję obiektów, których miąższość nie przekraczała 10 cm oraz warstw o charakterze spływowym.

Najliczniejszą część inwentarza KCWR stanowi ceramika w postaci 662 fragmentów naczyń. Cały materiał jest znacznie zniszczony i rozdrobniony. Ceramikę podzielić można na dwie podstawowe grupy: cienkościenną (tzw. delikatnej roboty) i grubościenną. W obiekcie 2 udział ceramiki cienkościennej wynosi 48,3% a w obiekcie 3 liczba jej sięga 51,1%. Do produkcji naczyń najczęściej stosowano domieszkę organiczną z dodatkiem tłuczni ceramicznego oraz organiczną. Pozostałe rodzaje domieszki występują dość rzadko. Te dwie grupy mają swoje odzwierciedlenie, w wydzielonych dwu kategoriach naczyń. Cechy te zostały stwierdzone niemal na wszystkich stanowiskach występujących na terenie Rzeszowa (S. Kadrow 1990 a, s. 22–23, ryc. 6–15, tabela 2; 1990b i tam dalsza literatura). Na stanowisku stwierdzono znaczne ubóstwo form. Dominują naczynia w kształcie 2/3 wycinka kuli (tabl. II, 5, 13; III, 2, 6, 8; IV, 1, 6, 7; V, 1, 12, 14; VI, 1, 9; VII, 1; VIII, 1, 3, 7; IX, 1, 3), sporadycznie zaś występują naczynia stanowiące 1/2 wycinka kuli (tabl. V, 3; VII, 5; VIII, 5). Występowanie tego typu naczyń jest cechą charakterystyczną dla tej kultury na niemal wszystkich znanych stanowiskach.

Fragmenty ceramiki grubościennej najczęściej pozbawione są zdobienia. Skorupy posiadające ornament pochodzą głównie z górnych partii naczyń. Najbardziej charakterystycznym dla omawianych inwentarzy jest ornament tworzący listwę plastyczną gładką lub częściej zdobioną dołkami palcowymi w układzie v-kształtnym w połączeniu z owalnymi guzkami (tabl. III, 6; VII, 1, 2, 6; VIII, 2, 6). Rzadziej występuje ornament w postaci poziomych rzędów dołków palcowych (tabl.

Ryc. 9. Rzeszów stan. 55. Wykop B1. Rzut poziomy i profil obiektu 5 oraz dołków postępowych s. 1 – s. 4. Oznaczenia jak na rycinie 3

Abb. 9. Rzeszów Fst. 55. Grabungsschnitt B1. Grundriss und Profil des Objekts 5 und der Pfostenlöcher S. 1 – S. 4. Bezeichnungen wie auf der Abbildung 3

Рис. 9. Жешов, пам. 55. Раскоп В 1. План и разрез объекта 5 и столбовых ямок s. 1 – s. 4. Условные обозначения как на рис. 3

VI, 10; VIII, 5) oraz fragmenty naczyń zdobionych tzw. ornamentem szczypanym, wykonywanym przy pomocy kciuka i palca wskazującego, umieszczanym w postaci poziomych pasm pod krawędzią (tabl. IV, 7; V, 1). Na dwóch egzemplarzach stwierdzono występowanie ornamentu w postaci poziomego rzędu odcisków paznokciowych (tabl. IV, 6; VI, 11). Inną cechą charakterystyczną dla tej grupy ceramiki w analizowanym zbiorze jest bardzo duża przewaga półokrągłych guzów (tabl. II, 2; III, 14; IV, 5, 8; V, 4; VII, 5) nad guzami o płaskich powierzchniach, które wystąpiły tylko w dwóch przypadkach (tabl. V, 13; IX, 7), przy zupełnym braku guzów z dołkami. Trudno to na obecnym etapie badań wyjaśnić. Sytuacja ta nie została stwierdzona na innych stanowiskach na terenie Polski południowo-wschodniej. Być może wynika to z późnej pozycji chronologicznej omawianego materiału o czym będzie mowa poniżej.

Ceramika cienkościenna charakteryzuje się wysokim udziałem fragmentów ornamentowanych wynoszącym 64%. Nie wszystkie typy wątków zdobniczych są w pełni czytelne z powodu znacznego rozdrobnienia materiału. Na części materiału występuje zdobienie jedynie w postaci linii rytych. Cechą szczególną omawianej grupy jest ornament linii rytych połączony z pionowo, ukośnie lub kątowo odchodzącymi liniami rytymi. W miejscach ich połączeń zostały umieszczone żelazowe karby przeważnie w układzie pionowym, rzadziej występują karby w układzie ukośnym i poziomym (tabl. IV, 1; VIII, 1, 7; IX, 1). Tego typu zdobienie na terenie Słowacji charakterystyczne jest dla fazy żelazowej IIb (J. Pavúk 1969). Zapewne ze starszą fazą żelazową IIa trzeba łączyć fragmenty naczyń importowanych kultury bukowogórskiej (tabl. VI, 7, 8) oraz ich lokalne naśladownictwo dodatkowo zdobione żelazowym karbem (tabl. VIII, 10). Innym charakterystycznym ornamentem jest pozioma linia ryta zdobiona „gęstymi” podłużnymi dołkami (tabl. VIII, 3) oraz poziome wstęgi wypełnione dołkami (tabl. III, 11; IX, 5) tzw. typ szarecki ornamentyki. Czasem ten typ ornamentu występuje w połączeniu z ornamentem żelazowym (tabl. IV, 3). Jest to pierwsze stanowisko na terenie Polski południowo-wschodniej na którym wystąpił tego typu ornament. Niezbyt licznie wystąpił także ornament w postaci nakładających się na siebie kilku dołków nutowych tworzących „pseudożelazowe” karby (tabl. V, 9; VI, 3, 12; VII, 3, 4), które w połączeniu z klasycznym ornamentem żelazowym (tabl. 15, 16; VII, 7) charakterystyczne są dla fazy żelazowej I. Na podstawie stanu zachowania oraz występowania materiału w obrębie obiektu 2 nie można definitywnie stwierdzić czy w tym przypadku mamy do czynienia z jedną fazą żelazową IIb zawierającą archaiczne cechy zdobnicze, charakterystyczne dla fazy żelazowej I i początku fazy IIa, czy też w obiekcie występuje materiał z dwóch faz chronologicznych, a sytuacja występowania tych typów ceramiki związana jest z bardzo długim okresem użytkowania. Najbardziej prawdopodobne wydaje się, że na tym stanowisku występują dwie fazy chronologiczne: faza żelazowa I – posiadająca bardzo liczne analogie w materiałach KCWR ze stanowisk w okolicach Rzeszowa (J.K. Kozłowski 1974; S. Kadrow 1990a; 1990 b), oraz faza żelazowa IIb zawierająca swoiste, występujące wyłącznie na tym stanowisku, cechy w postaci ornamentu szareckiego oraz zwielokrotnionych linii rytych zdobionych ukośnymi, bądź poziomymi karbami. Licznie występuje zdo-

bień na naczyniach grubościennych. Są to listwy plastyczne w układzie v-kształtnym, rzadko poziomym, zdobione dołkami palcowymi i na zakończeniach guzkami. Zapewne znaczenie chronologiczne mają także spotykane na tym stanowisku owalne guzy. Materiał ten z tej ostatniej fazy wyznacza najmłodsze osadnictwo KCWR na terenie Polski południowo-wschodniej. Jest to bardzo interesujące z pozycji dotychczasowych ustaleń chronologicznych, bowiem dotychczas w literaturze przedmiotu nie brano pod uwagę możliwości występowania, fazy żelazowej IIb pod uwagę. Zakładano (S. Kadrow 1996; S. Kadrow, A. Zakościelna 2000), iż osadnictwo kultury malickiej na terenie Polski południowo-wschodniej pojawia się znacznie wcześniej, tj. po fazie ŻIIa. Zatem należy brać pod rozwagę, iż kultura ceramiki wstęgowej rytej trwa znacznie dłużej. Konieczne jest zatem skrócenie czasu trwania fazy ŻIIa albo przesunięcie chronologii wczesnej fazy Ia kultury malickiej, znanej ze stan. 20 w Rzeszowie (S. Kadrow, 1990a), które jest oddalone od tego w linii prostej około 5 km. Istnienie dwóch kultur w niewielkiej odległości od siebie wydaje się bardzo mało prawdopodobne. Trzeba podkreślić, iż znane są inne materiały z terenu Polski południowo-wschodniej, które można określić na fazę przejściową (koniec fazy IIa/ początek fazy IIb). Tego typu materiały są dość łatwe do wydzielenia z uwagi na dość dużą specyfikę przytoczonych zabytków (P. Mitura 2003; 2003a). Dlatego też można sugerować obecność dość intensywnego osadnictwa z tego czasu w rejonie Rzeszowa i jego najbliższych okolic. Trudno jest w chwili obecnej stwierdzić, jak stabilne było osadnictwo tej fazy. Niestety brak dat C14 uniemożliwia przeprowadzenie bardziej dokładnych ustaleń. Miejmy nadzieję, iż przyszłe badania na stanowisku 20 w Olchowej oraz innych pozwolą uściślić powyższe dane.

Ceramice towarzyszą stosunkowo nieliczne materiały krzemienne. Stwierdzono tu użytkowanie krzemienia świeciechowskiego, jurajskiego, narzutowego oraz wystąpił jeden zabytek z obsydianu. Do tej kultury można zaliczyć drapacz (tabl. II, 9), sierpaki (tabl. V, 6, 11; VIII, 8), przekłuwacz (tabl. VIII, 9), półtyłczaki (tabl. II, 10, 11). Na podstawie cech stylistycznych do tej kultury należy także zaliczyć niemal cały pólusowiec wiórowy. Z powodu braku cech dystynktywnych materiału odłupkowego zrezygnowano z ich określenia kulturowego. Jednak sądząc na podstawie ilości narzędzi i bardzo charakterystycznego pólusowca wiórowego, większość odłupków trzeba przypisać tej kulturze.

3.2. KULTURA PUCHARÓW LEJKOWATYCH I ŚLADY OSADNICTWA STREFY LEŚNEJ

Materiał kultury pucharów lejkowatych wystąpił we wszystkich wykopach w warstwie ornej i kulturowej. Jest to materiał nieliczny i znacznie rozdrobniony oraz stosunkowo jednolity technologicznie. Stosowana była bowiem wyłącznie domieszka organiczna z dodatkiem tłuczni ceramicznego i kamiennego. Silne rozdrobnienie ceramiki praktycznie uniemożliwia określenie form naczyń. Jedynie na podstawie większych fragmentów wylewów można sugerować, iż mamy tutaj do czynienia z naczyniami o lejkowatej szyjce (tabl. I, 1, 2; III, 1, 5) czasem o pogrubionym wylewie (tabl. I, 3), zdobionym dołkami (tabl. I, 10). Spotykany jest także ornament w postaci poziomego rzędu stempelka pod wylewem (tabl. II, 6; III, 10) oraz w układzie pionowym w dolnej części kolankowatego

ucha (tabl. I, 12). W dwóch przypadkach stwierdzono występowanie delikatnej listwy plastycznej na załomie brzuśca (tzw. wąsy) występujące poniżej ucha kołankowatego (tabl. III, 9), w tym jeden zdobiony dwoma pionowymi rzędami ornamentu w postaci ściegu bruzdowego (tabl. III, 11). Cechy technologiczne tego fragmentu są typowe dla ceramiki KPL, a ornament ten występuje w materiałach strefy leśnej (S. Czopek 1990; P. Mitura 1994a, 1994b, w druku). Niewątpliwie z „importem” tej kultury mamy do czynienia w przypadku fragmentu wylewu o karbowanym (nacinanym) brzegu z rzędem ornamentu stempelkowego i guzami wypychanymi od wewnątrz (tabl. I, 9). Analogiczną ornamentykę oraz występowanie tego typu zdobień spotykamy w materiałach KPL z terenów Polski środkowej oraz na Kujawach w tzw. grupie mąteńskiej (A. Koško 1981, tabl. I, 4; XVIII, 5, 6; XXI, 4). Podobne fragmenty wystąpiły w materiałach ze stanowiska 9 w Tarnawce (R. Zych 2002, Tab. II, 12, 13). Tylko jeden zabytek krzemienisty można łączyć z tą kulturą. Najbardziej charakterystyczny jest łuszczeń-przecinak na fragmencie wióra z drobnym retuszem przykrawędniowym na stronie spodniej (tabl. I, 4). Jest on uważany za jeden z wyznaczników KPL.

Dość trudny do jednoznacznej interpretacji kulturowej jest grocik secowaty, wykonany na łusce lub odłupku

z drobnym, stromym i półstromym retuszem przykrawędniowym (tabl. I, 7).

Materiały KPL występujące na stanowisku są ubogie, co bardzo utrudnia określenie ich pozycji chronologicznej. Stanowią one obok materiałów ze stan. 9 i 13 w Tarnawce (R. Zych, 2002, 2003) większą serię materiałów znanych z terenów Podgórze Rzeszowskiego i w sposób naturalny łączą one skupiska tej kultury występujące w strefie podkarpackiej (P. Valde-Nowak 1988, s. 25–28; A. Lubleczyk, P. Mitura 1995, s. 19) z dość licznym osadnictwem występującym na terenie Kotliny Sandomierskiej (S. Czopek, S. Kadrow 1990, s. 86, 87; R. Zych 2002a), znanym głównie z danych archiwalnych i badań powierzchniowych AZP.

3.3. ŚLADY OSADNICTWA KULTURY MIERZANOWICKIEJ I OKRESU PÓŹNEGO ŚREDNIOWIECZA

Z kulturą mierzanowicką łączyć można 19 fragmentów ceramiki, w tym fragment brzegu naczynia (tabl. II, 1) i fragment ucha oraz obuch siekierki dwusiecznej (tabl. I, 8).

Późne średniowiecze zaś reprezentowane jest tylko przez 2 fragmenty ceramiki.

4. PODSUMOWANIE

Przeprowadzone badania sondażowe doprowadziły do rozpoznania stanowiska i charakteru osadnictwa w jego części południowej. Stwierdzono bardzo duży stopień zniszczenia spowodowany istniejącą już zabudową oraz erozją gleby.

Dostarczyły one bardzo interesujących materiałów kultury ceramiki wstęgowej rytej i kultury pucharów lejkowatych, które w istotny sposób poszerzają i wnoszą wiele cennych informacji dotyczących zagadnień chronologicznych. Chodzi

tu o przypadek późnej fazy ŻIIB kultury ceramiki wstęgowej rytej oraz materiałów kultury pucharów lejkowatych z bardzo wyraźnymi wpływami osadnictwa strefy leśnej. Aspekty te mogą być gruntownie rozszerzone tylko w wyniku przyrostu nowej bazy źródłowej. Pozwoli to na rozstrzygnięcie wielu poruszonych tutaj kwestii związanych z problematyką osadnictwa neolitycznego.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Barłowski S. J.
1968 *Wyniki badań powierzchniowych przeprowadzonych na terenie Rzeszowa-Pobitno*, „MSROA za rok 1966 r.”, s. 263–266.
- Gruszczyńska A.
1991 *Sprawozdanie z badań wykopaliskowych na osadzie neolitycznej w Łańcucie w latach 1985–1990*, „MSROA za lata 1985–1990”, s. 119–130.
- Godłowska M.
1991 *Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej w Krakowie-Nowej Hucie na stan. 62 (Mogiła). Część I – materiały*, „MANH”, t. 14, s. 7–68.
1992 *Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej w Krakowie-Nowej Hucie na stan. 62 (Mogiła). Część II – Analiza materiałów*, „MANH”, t. 15, s. 7–53.
- Czopek S.
1995 *O pradziejach Rzeszowa raz jeszcze*, [w:] *Z przeszłości Rzeszowa*, s. 7–46.
- Czopek S., Kadrow S.
1987 *Osada kultury pucharów lejkowatych w Białobrzegach, stan. 5, woj. Rzeszów*, „Spr. Arch.” t. 39, s. 73–88.
- Kadrow S.
1990 *Obiekt kultury malickiej na stanowisku 20 w Rzeszowie*, „Spr. Arch.” t. 42, s. 95–103.
- 1990a *Osada neolityczna na stan. 16 w Rzeszowie na osiedlu Piastów*, „Spr. Arch.” t. 41, s. 9–76.
1990b *The Rzeszów Settlement Microregion in Neolithic*, „AAC”, t. 29, s. 33–70.
1991 *Badania sondażowe na osadzie kultury ceramiki wstęgowej rytej na stanowisku nr 38 w Albigojowej, woj. Rzeszów*, „MSROA za lata 1985–1990”, s. 131–139.
1996 *Faza rzeszowska kultury malickiej*, [w:] J. K. Kozłowski (ed.), *Kultura malicka. Drugi etap adaptacji naddunajskich wzorców kulturowych w neolicie północnej części Środkowej Europy*, Kraków, s. 51–70.
1997 *Osada kultury ceramiki wstęgowej rytej na stanowisku 3 w Rzeszowie-Staromieście*, „MSROA” t. 18, s. 5–27.
- Kadrow S., Zakościelna A.
2000 *An outline of the evolution of danubian in Małopolska and Wester Ukraine*, [w:] A. Koško (ed.), *The Western border area of the Tripolye culture*, s. 187–255.
- Koško A.
1981 *Udział południowo-wschodnioeuropejskich wzorców kulturowych w rozwoju niżowych społeczeństw kultury pucharów lejkowatych*. Poznań.
- Kozłowski J. K.
1974 *Über die Untersuchungen der östlichen Peripherien der Lienen-Bandkeramik-Kultur*, „AAC” t. 14, s. 5–55.

- 1985 *The Eastern Areas of the Linear Band Pottery Culture*, [w:] A. Kokowski (ed.), *Memoires Archeologiques*, Lublin, s. 51–70.
- Kulczycka-Leciejowiczowa A.
1979 *Pierwsze społeczeństwa rolnicze na ziemiach polskich. Kultury kręgu naddunajskiego*, [w:] *Prahistoria ziem polskich, t. II, Neolit*, Wrocław, s. 19–157.
- Michalak-Ścibior J., Taras H.
1995 *Wczesnoneolityczna osada w Sandomierzu-Krukowie, stan. 20*, „Spr. Arch.” t. 47, s. 69–135.
- Lubelczyk A., Mitura P.
1995 *Osadnictwo pradziejowe w dolinie górnego Wisłoka*, [w:] K. Ruszel (red.), *Wisłok. Rola rzeki w krajobrazie naturalnym i kulturowym regionu*, s. 9–26.
- Mitura P.
1994a *Sprawozdanie z badań wielokulturowego stanowiska nr 16 w Mielcu, woj. Rzeszów w 1993 roku*, „MSROA za rok 1993”, s. 317–325.
1994b *Obozowisko ludności subneolitycznej na stanowisku 22 w Woli Raniżowskiej-Stecach, gm. Raniżów, woj. Rzeszów*, „Spr. Arch.” t. 46, s. 13–29.
2003 *Sprawozdanie z ratowniczych badań wykopaliskowych w 2000 i 2002 roku na stanowisku 20 w Olchowej gm. Iwierzycy, Podkarpacie* Biuletyn Konserwatorski, t. I, z. 2, s. 5–15.
2003a *Grób? kultury ceramiki wstęgowej rytej w układzie stratygraficznym ze stanowiska 20 w Olchowej, gm. Iwierzycy, pow. ropczycko-sędziszowski (w druku)*.
- Pavúk J.
1969 *Chronologie der Želiezovce Gruppe*, „Slov. Arch.”, t. 17, z. 2, s. 269–367.
- S. Šiška
1979 *Die Bükker Kultur in der Ostslowakischen Tiefebene*, „Slov. Arch.”, t. 27, z. 2, s. 245–290.
1995 *Zur Problematik des Unterganges der Bükker Kultur*, „Slov. Arch.”, t. 43, z. 1, s. 5–25.
- Wiślański T.
1979 *Kształtowanie się miejscowych kultur rolniczo-hodowlanych. Plemiona kultury pucharów lejkowatych*, [w:] *Prahistoria ziem polskich. t. II, Neolit*, Wrocław, s. 165–261.
- Valde-Nowak P.
1988 *Etapy i strefy zasiedlenia Karpat polskich w neolicie i początku epoki brązu*, Wrocław.
- Zych R.
2002 *Sprawozdanie z badań na stan. 13 w Tarnawce, gm. Markowa woj. podkarpackie w 2000 roku*, „MSROA”, t. 23, s. 199–205.
2002a *Osadnictwo kultury pucharów lejkowatych na Płaskowyżu Kolbuszowskim*, „MSROA”, t. 23, s. 207–212.
2004 *Stanowisko KPL w Tarnawce 9, gm. Markowa, woj. podkarpackie*, „MSROA”, t. 25, s. 281–302.

Die
hang de
bildet un
schwem
Flussbet
Die
grund o
Pobitno
Insg
man Be
bandker
Bronze
dem sp
Die
Materia
charakt
Finger
migen
6; VII,
nien m
Želiezov
Ein
agerech
verzier
fungen

Kul
Linien
T
M
M
K

Linienbandkeramische und zur Trichterbecherkultur gehörende Materialien von der Fundstelle 55 in Rzeszów

Zusammenfassung

Die Fundstelle 55 liegt im zentralen Teil und auf dem Südhang der Anhöhe, die den Rand des Vorlandes von Rzeszów bildet und über der an dieser Stelle ca. 500m entfernten überschwemmbarren Terrasse des Flusses Wislok situiert ist. Das Flussbett verläuft gegenwärtig ca. 3km von der Fundstelle.

Die Grabungsarbeiten auf dem Fundplatz wurden aufgrund der Pläne zur Raumerschließung der Wohnsiedlung Pobitno- Południe (Pobitno- Süd) aufgenommen.

Insgesamt untersuchte man eine Fläche von 286qm, wobei man Besiedlungsüberbleibsel aus dem Neolithikum; linienbandkeramische Kultur, Trichterbecherkultur, aus der frühen Bronzezeit; Mierzanowice Kultur und spärliches Material aus dem späten Mittelalter freilegte.

Die durchgeführten Forschungen lieferten viele interessante Materialien der linienbandkeramischen Kultur, die aufgrund charakteristischer Ornamentik (in Form von plastischen mit Fingerabdrücken oder ohne Fingerabdrücke verzierten V-förmigen Leisten, manchmal mit halbrunden Buckeln (Taf. III, 6; VII, 1, 2, 6; VIII, 2, 6) und sehr charakteristischen Ritzlinien mit schräg oder waagrecht verlaufenden- Kerben vom Żelezowce- Typ) dieser Kultureinheit zugeordnet wurden.

Ein anderes charakteristisches Ornament ist eine waagerechte Ritzlinie, die mit „dichten“ länglichen Vertiefungen verziert ist (Taf. VIII, 3) und waagerechte Bänder mit Vertiefungen (Taf. III, 11; IX, 5) so genannter Charentien- Orna-

mentierungstyp. Aufgrund des Materials kann man schlussfolgern, dass wir hier mit zwei chronologischen Phasen ŽI und ŽII b zu tun haben. Es ist zu betonen, dass diese Fundstelle die erste auf dem Gebiet Südostpolens ist, wo Materialien der Phase ŽII b auftauchen. Infolgedessen wird die Datierung der Anfänge der Malice- Kultur verschoben oder die Phase ŽII b wird verkürzt. Wegen des Fehlens der C14- Daten ist es leider nicht möglich, dies genauer zu bestimmen.

Auf dem Fundplatz staltte man auch, im Vergleich zu anderen linienbandkeramischen Materialien, ziemlich wenige Besiedlungsspuren der Trichterbecher- Kultur fest. Es ist eine, wegen der besonderen Ornamentierungsmerkmale in Form von Furchenstich, der für die Waldzone charakteristisch ist, interessante Keramiksammlung. Mit dem Import derartiger Besiedlung haben wir unbestritten im Falle eines gekerbten Gefäßrandes mit einer Reihe Stempelverzierungen und nach Innen ausgedrückten Buckeln zu tun (Taf. I, 9).

Die Materialienspärlichkeit lässt die Chronologie schwer bestimmen. Es scheint aber wahrscheinlich zu sein, dass das besprochene Material vermutlich mit der frühen Wiórek- Stufe dieser Kultur zu verbinden ist (T. Wiślański 1979, s. 204).

Darüber hinaus fand man auf dem Fundplatz auch wenige Materialien der Mierzanowice Kultur und des späten Mittelalters. Sie ergänzen quantitativ die ziemlich spärliche Quellenbasis.

Kultur- chronologische Einheit	Zahl der unbeweglichen Funde	Zahl der Gefäßkeramik	Zahl anderer Gegenstände aus Ton	Zahl der Silexfunde	Zahl der Steinfunde
Linienbandkeramische Kultur	9	662	-	9	-
Trichterbecherkultur	-	150	1	2	-
Mierzanowice Kultur	-	19	-	1	-
Spätmittelalter	-	2	-	-	-
Material mit unklarer Kulturzugehörigkeit	-	29	-	10	2
Insgesamt	9	864	1	22	2

Материалы культуры линейно-ленточной керамики и культуры воронковидных сосудов из памятника 55 в Жешове

Резюме

Памятник 55 занимает центральную часть и южный пологий склон возвышения, являющегося краем Жешовского предгорья. Он расположен над заливной террасой Вислока, отдаленной в этом месте приблизительно на 500 м. Современное русло реки находится на расстоянии около 3 км от памятника.

Раскопки на памятнике предприняты в связи с генеральным планом застройки микрорайона Побитно-Южное.

Всего исследована поверхность площадью 286 м², где выявлены остатки одновременного заселения этого района: эпохи неолита – культура линейно-ленточной керамики, культура воронковидных сосудов; эпохи ранней бронзы – межановицкая культура; немногочисленный материал позднесредневекового времени.

Исследования предоставили очень интересный материал культуры линейно-ленточной керамики. Эта керамика содержит характерный орнамент в виде рельефных валиков, украшенных пальцевыми вдавлениями или без них, выложенных V-образно иногда в сочетании с полукруглыми шишечками (Табл. III, 6; VII, 1, 2, 6; VIII, 2, 6), а также очень примечательное декорирование углубленными линиями с железовскими косыми и прямыми насечками. Иным характерным орнаментом является углубленная линия, украшенная «густыми» продолговатыми ямками (табл. III, 3), а также заполненные ямочками ленты (Табл.

III, 11; IX, 5), так называемый шаренский орнамент. На основании добытого материала можно сказать, что мы имеем дело с двумя хронологическими фазами ŻI и ŻIIb. Следует подчеркнуть, что это первый памятник на территории юго-восточной Польши, где выступили материалы, связанные с фазой ŻIIIb. Вследствие этого отодвинута датировка начала малицкой культуры или сокращение длительности фазы ŻIIIa. К сожалению, отсутствие дат C14 не позволяет сделать более точные выводы.

На памятнике зафиксированы относительно немногочисленные, по сравнению с материалами культуры линейно-ленточной керамики, следы культуры воронковидных сосудов. Довольно интересна коллекция керамики, содержащая декоративные элементы в виде бороздчатого стежка, характерного для лесной зоны. Вне сомнений, с импортом следует связывать венчик сосуда, рифленый рядом штамповых узоров и шишечками, выдавленными вовнутрь (Табл. I, 9). В виду незначительного количества материала затруднительно определить его хронологию. Однако, вероятнее всего, рассматриваемый материал следует отнести к ранневиюречской фазе этой культуры (Т. Wiślański 1979, s.240).

Кроме этого выступило небольшое количество материалов межановицкой культуры и позднего средневековья, которые количественно дополняют довольно скудные источники.

Археологическая культура	К-во объектов	К-во посудной керамики	К-во непосудной керамики	К-во находок из кремня	К-во находок из камня
Культура линейно-ленточной керамики	9	662	-	9	-
Культура воронковидных сосудов	-	150	1	2	-
Межановицкая культура	-	19	-	1	-
Позднее средневековье	-	2	-	-	-
Материал не определенных культур	-	29	-	10	2
Всего	9	864	1	22	2